

Stappenplan Materialiteitsanalyse duurzaamheidsinformatie

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

November 2025

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Nederland rekt op zijn accountants.

De leden van de Koninklijke NBA vormen een brede, pluriforme beroepsgroep van ruim 22.000 professionals werkzaam in de brede accountantspraktijk, bij de overheid, als intern accountant en in het management van organisaties. Integriteit, objectiviteit, vakbekwaamheid en zorgvuldigheid, vertrouwelijkheid en professionaliteit zijn essentiële beginselen voor iedere accountant. De Koninklijke NBA helpt accountants hun cruciale rol in de maatschappij te vervullen, nu en in de toekomst.

Disclaimer: Deze publicatie is slechts een voorbeeld van een stappenplan om een dubbele materialiteitsanalyse uit te kunnen voeren. Het geen verplichte handreiking of alert of enig andere uiting van wet- en regelgeving van de NBA. Het dient slechts ter inspiratie bij de uitvoering van een dubbele materialiteitsanalyse.

Dit document bevat bladwijzers, hyperlinks en navigatiebutton.

Adobe Acrobat bladwijzers - toetsencombinatie 'Ctrl-b'

Tekst is een intern document- of externe hyperlink

Naar inhoudsopgave

Vorige pagina

Volgende pagina

Colofon

Met dank aan de NBA projectgroep CSRD voor het opstellen van dit stappenplan op basis van ESRS: Arnold Wijbenga, Jirina van Daal, Kees Roozen, Tülay Dilsiz-Gedik, Abdelmoumain Kintou en Usha Ganga. Daarnaast dank voor de zorgvuldige feedback van Fleur Meerman en Jules Beelen van de Sociaal-Economische Raad (SER).

Eindredactie: bureau NBA (Usha Ganga, Lucas Geusebroek en Rogier Senn van Basel).

© 2025 Koninklijke NBA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de NBA.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
Inleiding stappenplan materialiteitsanalyse	5
Basisprincipes van de ESRS dubbele materialiteitsanalyse	7
Twee Materialiteitsbegrippen	7
Dubbele materialiteitsanalyse	7
Input bij het opstellen van een materialiteitsanalyse	8
Stappenplan materialiteitsanalyse duurzaamheidsverslaggeving	9
Toelichting stappenplan materialiteitsanalyse	10
Stap 0 - Planning, rapportage en vastlegging	10
Stap 1 - Vaststellen van de waardecreatie van de eigen organisatie en inzicht in de waardeketen	12
Stap 2 - Identificeren van de stakeholders en haar belangen	14
Stap 3 - Maak een longlist van potentiële materiële onderwerpen	17
Stap 4 - Formuleren van de risico's, kansen en impact o.b.v. de longlist (trechteren van de longlist naar een shortlist)	19
Stap 5 - Prioritering via kwalitatieve inschatting van de materiële onderwerpen, zowel voor de impact als de financiële materialiteit.	21
Stap 6 - Strategisch gebruik van de uitkomsten van de DMA	25
Aanvullende overwegingen bij de ESRS dubbele materialiteitsanalyse	28
Due diligence bij negatieve impact	28
Drempelwaarden voor materialiteit	29
Uitkomst van de materialiteitsanalyse	29
Klimaatverandering als niet-materieel onderwerp	29
Scope van de materialiteitsanalyse bij groepsrapportage	29
Toelichtingen over de materialiteitsanalyse	29
Presentatie van de materialiteitsanalyse	30
Het stappenplan materialiteitsanalyse van NBA en van EFRAG	33
Verder lezen: publicaties AFM	33
Bijlagen:	
1 - Modellen en voorbeeldvragen over waardecreatie	34
2 - Longlist van mogelijke materiële onderwerpen	38
3 - Model voor prioritering van impacts	42
4 - Stap 5a en 5b: Kwantitatieve toetsing en weergave	43

Inleiding stappenplan materialiteitsanalyse

Organisaties hebben op allerlei manieren invloed op hun externe omgeving, en die omgeving heeft ook invloed op de organisatie zelf. Door inzicht te krijgen in de manier waarop deze interactie plaatsvindt, kunnen organisaties beter hun strategische doelen bepalen, hun negatieve impact op mens en milieu verminderen en positieve impact vergroten, en de financiële risico's en kansen als gevolg van duurzaamheidsontwikkelingen beter beheersen.

Dit stappenplan geeft, op basis van de European Sustainability Reporting Standards (ESRS), invulling aan de materialiteitsanalyse die is voorgeschreven voor organisaties die moeten voldoen aan de [Corporate Sustainability Reporting Directive \(CSRD\)](#)¹. Dit stappenplan helpt organisaties om materiële onderwerpen in kaart te brengen. Het document biedt handvatten voor het opstellen van een stappenplan voor een dubbele materialiteitsanalyse (DMA). Het stappenplan dient ter inspiratie bij de uitvoering van een dubbele materialiteitsanalyse en bij het verlenen van assurance daarbij.

De European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) heeft naast de ESRS drie richtsnoeren opgesteld om ondernemingen te ondersteunen bij de implementatie van de ESRS:

1. Implementation Guidance 1: de materialiteitsanalyse (materiality assessment)

2. Implementation Guidance 2: de waardeketen (value chain)

3. Implementation Guidance 3: een overzicht met de in ESRS opgenomen datapunten

In dit stappenplan zijn de inzichten van de [EFRAG implementation guidance – materiality assessment](#) meegenomen. Ook bevat het een aantal voorbeelden van de manier waarop CSRD-plichtige organisaties over boekjaar 2024 hebben gerapporteerd. Deze voorbeelden zijn opgenomen ter illustratie en inspiratie.

Dit stappenplan ondersteunt organisaties die gaan rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties en daarom willen weten welke onderwerpen relevant zijn om over te rapporteren. Dit kunnen organisaties zijn die rapportageplichtig zijn op grond van CSRD, of organisaties die vrijwillig op basis van ESRS willen rapporteren of rappor-

¹ Op het moment van schrijven van dit stappenplan is de Europese Commissie gekomen met voorstellen tot wijziging van de CSRD. Deze Omnibus-voorstellen beperken onder meer de groep van rapporterende ondernemingen en geven bepaalde groepen CSRD-plichtige ondernemingen twee jaar uitstel voor het opstellen van hun eerste CSRD-duurzaamheidsverslag.

teren op basis van een vrijwillig verslaggevingsstelsel dat geen vereisten kent voor het bepalen van de materiële onderwerpen waarover gerapporteerd moet worden. Daarmee is dit stappenplan ook geschikt voor grote ondernemingen in het midden- en kleinbedrijf (mkb) of publieke instellingen². In het stappenplan worden daarnaast bij de betreffende stappen voorbeelden gegeven ten aanzien van de vastleggingen die tezamen de audit trail vormen.

Naast ESRS heeft EFRAG voor het mkb een aparte verslaggevingsstandaard ontwikkeld: [de vrijwillige ESRS-standaarden voor niet-beursgenoteerde mkb-ondernemingen](#) (hierna ESRS VSME genoemd). De Europese Commissie heeft de ESRS VSME eind juli 2025 goedgekeurd en adviseert aan mkb-ondernemingen het gebruik van deze [standaard voor duurzaamheidsverslaggeving](#). De ESRS VSME bevat ook (deels) een materialiteitsanalyse. Dit stappenplan kan daarom ook behulpzaam zijn voor ondernemingen die rapporteren op basis van ESRS VSME. Onder ESRS VSME rapporteer je over onderwerpen 'indien deze van toepassing zijn'. Een dubbele materialiteitsanalyse kan je helpen bepalen welke onderwerpen van toepassing zijn.

De gevolgen van Omnibus voor de materialiteitsanalyse

Op 26 februari heeft de Europese Commissie aanpassingen voorgesteld aan de Corporate Sustainability Reporting Directive, de Corporate Sustainability Due Diligence Directive, de EU Taxonomie en het Carbon Border Adjustment Mechanism met het doel om het concurrentievermogen en innovatiekracht van de Europese economie te versterken.

Deze aanpassingen zijn nog voorlopig, omdat deze nog goedgekeurd moeten worden door de Europese Raad en het Europees Parlement. De onderhandelingen daarover zijn aan de gang, en zullen op termijn leiden tot wijzigingen aan de hierboven benoemde wet- en regelgeving.

Ten aanzien van de materialiteitsanalyse zijn twee belangrijke punten relevant:

- Het principe van de dubbele materialiteitsanalyse lijkt niet ter discussie te staan. In de huidige voorstellen is het principe van financiële materialiteit en impact materialiteit (beide worden later in deze brochure uitgewerkt) leidend voor de onderwerpen waarover een onderneming moet rapporteren volgens de wet.
- EFRAG is door de Europese Commissie opgedragen om de European Sustainability Reporting Standards te versimpelen. EFRAG heeft die opdracht uitgevoerd en heeft een [concept-set ESRS set 2 uitgebracht voor consultatie](#). Dit kan leiden tot definitieve wijzigingen in de ESRS, en dus ook in de materialiteitsanalyse op basis van de ESRS set 2.

De brochure is gebaseerd op de huidige set ESRS. Tegelijkertijd is de informatie in deze brochure algemeen van aard en ook toepasbaar voor organisaties die vrijwillig rapporteren over duurzaamheidsinformatie. Daarom blijft de informatie zinvol en bruikbaar. Als de Europese wet- en regelgeving definitief is vastgesteld, zal de brochure aangepast worden om de wijzigingen te verwerken voorzover noodzakelijk.

Dit stappenplan is een informatief document bedoeld om accountants, ondernemers en andere geïnteresseerden te informeren over en te ondersteunen bij het uitvoeren van een materialiteitsanalyse op basis van de ESRS-vereisten.

Dit stappenplan is geen beroepsreglementering van de NBA.

² Indien de Omnibus-voorstellen doorgaan, is dit stappenplan ook geschikt voor ondernemingen die niet langer CSRD-plichtig zijn.

Basisprincipes van de ESRS dubbele materialiteitsanalyse

Twee Materialiteitsbegrippen

Er zijn twee materialiteitsbegrippen relevant binnen duurzaamheidsverslaggeving (Standaard 3810N Assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving, paragraaf A60):

Verslaggevingsmaterialiteit

Dit betreft de selectie van onderwerpen die relevant zijn voor de duurzaamheidsverslaggeving van de organisatie. Dit zijn de onderwerpen die voor de gebruikers van de duurzaamheidsverslaggeving van belang zijn bij hun besluitvorming.

Assurance-materialiteit

Dit betreft de materialiteit die wordt gehanteerd bij het plannen en uitvoeren van de assurance-opdracht door een accountant. De accountant beoordeelt of de verslaggeving voldoende betrouwbaar is voor de besluitvorming van de beoogde gebruikers.

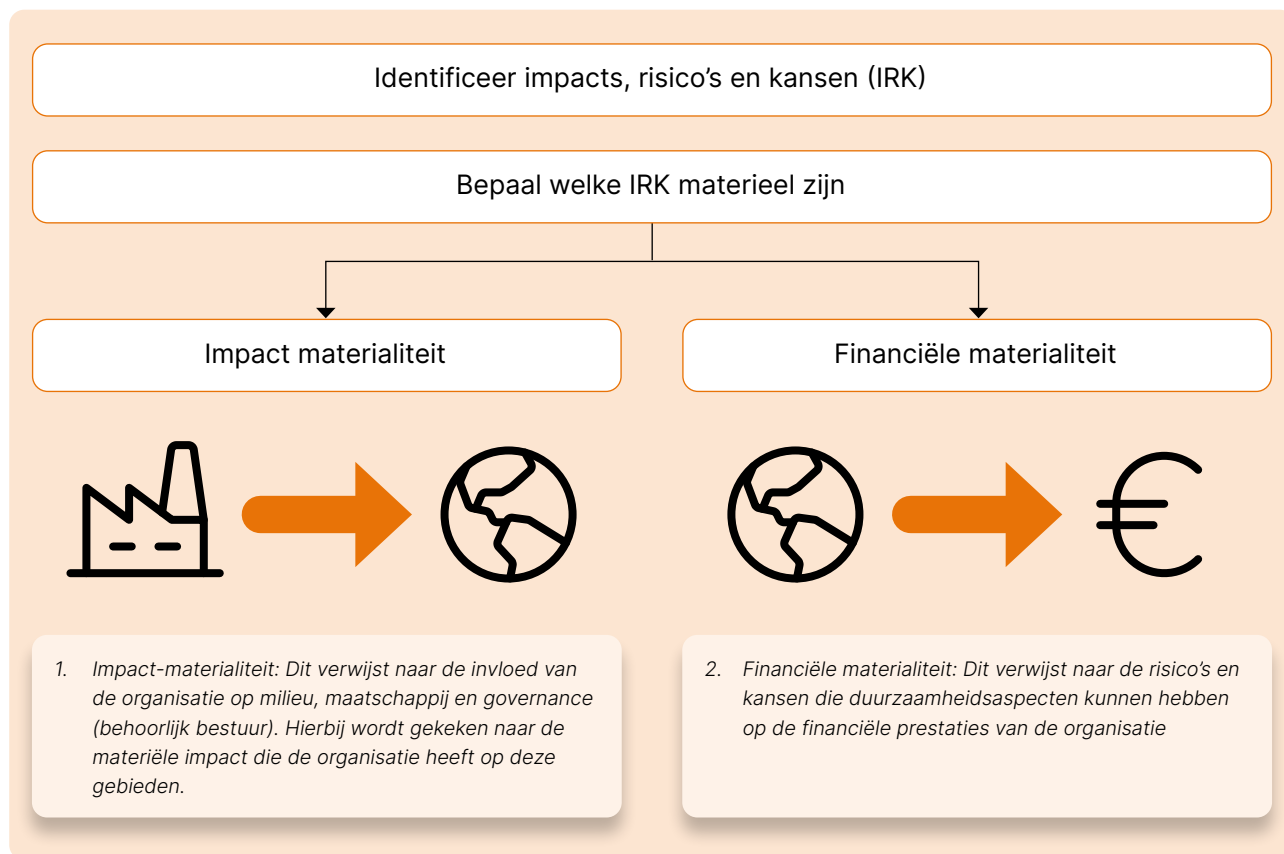
In deze brochure staat het eerste begrip, de verslaggevingsmaterialiteit, centraal.

Dubbele materialiteitsanalyse

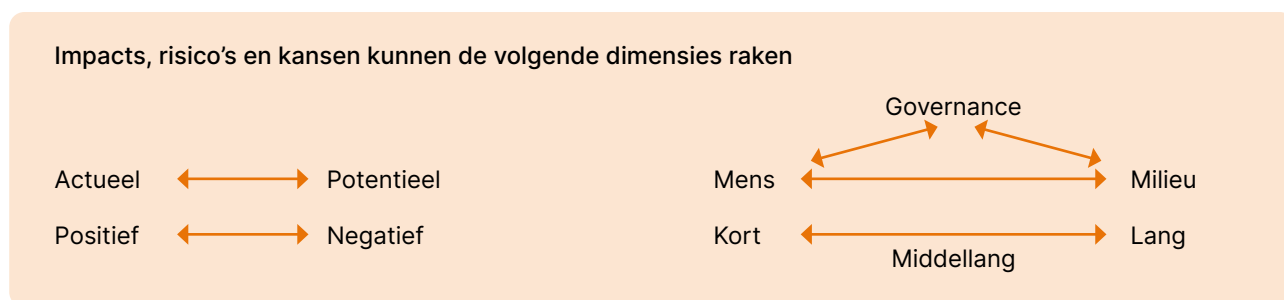
Bij duurzaamheidsverslaggeving is het gebruikelijk dat een organisatie alleen rapporteert over de duurzaamheidsonderwerpen die daadwerkelijk belangrijk zijn voor de organisatie en hun stakeholders. De materialiteitsanalyse is bij duurzaamheidsverslaggeving de basis voor de rapporterende organisatie om te bepalen over welke duurzaamheidsonderwerpen in het CSRD-duurzaamheidsverslag gerapporteerd zal worden.

Dit proces helpt organisaties om materiële positieve en/of negatieve impacts op mens, milieu en governance die ontstaan door de activiteiten van de organisatie te identificeren en te rapporteren. Daarnaast helpt dit proces organisaties om financiële risico's en kansen te identificeren en te rapporteren die ontstaan door duurzaamheidsaspecten of -ontwikkelingen. ESRS 1 algemene vereisten (par. 3.2, lid 25) schrijft voor hoe de materialiteitsanalyse uitgevoerd dient te worden: "De organisatie moet een materialiteitsanalyse uitvoeren om de te rapporteren materiële impacts, risico's en kansen in kaart te brengen". ESRS 1 gaat daarbij uit van het principe van dubbele materialiteit. Dit betekent dat de materialiteitsanalyse plaatsvindt vanuit de twee dimensies impact-materialiteit en financiële materialiteit (ESRS 1, 3.21).

Figuur 1: Inschatting van impacts, risico's en kansen

Bij het bepalen van materiële impacts, risico's en kansen (IRK) houdt de organisatie zowel rekening met actuele IRK, als met IRK die zich op korte, middellange of lange termijn mogelijk kunnen voordoen (ESRS 1, paragraaf 3.3.38). Deze tijdshorizon kan per sector verschillen, maar het is van belang om de impact over verschillende perioden mee te nemen.

Input bij het opstellen van een materialiteitsanalyse

Om een effectieve materialiteitsanalyse op te stellen heeft de organisatie zinvolle informatie nodig. Daarom brengt de organisatie het eigen bedrijfsmodel en de eigen waardeketen in kaart, inclusief de toeleveringsketen (upstream) en de afnemersketen (downstream) (ESRS 1, hoofdstuk 5: waardeketen). Daarnaast is de betrokkenheid van stakeholders cruciaal: de organisatie identificeert de eigen stakeholders, brengt in kaart hoe er met hen wordt gecommuniceerd en gebruikt hun input om te bepalen welke duurzaamheidsonderwerpen materieel zijn voor de organisatie. Dit kan ongestructureerde input zijn, bijvoorbeeld omdat in de communicatie steeds bepaalde onderwerpen worden besproken, of gestructureerde input via bijvoorbeeld gerichte stakeholder dialogen om de materialiteitsanalyse te laten toetsen door stakeholders.

Stappenplan materialiteitsanalyse duurzaamheidsverslaggeving

Stap 0 Planning, rapportage en vastlegging

Rapportage

Stap 1 Vaststellen van de waardecreatie van de eigen organisatie en inzicht in de keten

Stap 2 Identificeren van de stakeholders

Stap 3 Opstellen van de longlist van mogelijke materiële onderwerpen

Stap 4 Formuleren van de impact, risico's en kansen t.a.v. de longlist (trechters van de longlist)

Stap 5 Prioritering via kwalitatieve inschatting van de materiële onderwerpen, zowel voor de impact als de financiële materialiteit

Stap 6 Strategische implementatie van de materiële onderwerpen

Toelichting stappenplan materialiteitsanalyse

Stap 0

Planning, rapportage en vastlegging

Het aanwijzen van een verantwoordelijke medewerker of, indien mogelijk, het oprichten van een multidisciplinaire werkgroep helpt om de materialiteitsanalyse succesvol uit te voeren. De multidisciplinaire aanpak versterkt het holistische beeld van de DMA en zorgt voor brede acceptatie van de uitkomsten binnen de organisatie. Deze werkgroep kan bestaan uit interne stakeholders van verschillende afdelingen, zoals financiën, risicomanagement, HR, strategie, inkoop en productie, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het vaststellen van de materiële duurzaamheidsonderwerpen. De werkgroep coördineert het proces en bepaalt de tijdslijnen voor de uitvoering van de materialiteitsanalyse.

De aangewezen medewerker of werkgroep is ook verantwoordelijk voor het documenteren van afwegingen en gemaakte keuzes binnen het materialiteitsanalyseproces, inclusief de onderliggende aannames, gebruikte methodologieën, en bronnen van informatie. Deze documentatie vormt de basis, waarmee de organisatie aantoonbaar via welk proces de materialiteit is bepaald en op welke informatie de genomen beslissingen zijn gebaseerd. Deze vastlegging is van cruciaal belang voor de controleerbaarheid van het proces, zowel voor interne als externe partijen.

De accountant kan deze beschrijving gebruiken als onderdeel van de assurance-opdracht, waarbinnen ook het proces van totstandkoming van de materialiteitsanalyse en de uitkomsten ervan getoetst worden. Het is daarom van belang dat de stappen in het materialiteitsproces goed worden gedocumenteerd. Bij de toelichting op elke stap in het stappenplan is een kort overzicht opgenomen van mogelijke vastleggingen. De genoemde voorbeelden zijn niet uitputtend, en kunnen dus al naar gelang aangevuld worden.

Vastlegging

- De projectplanning van het gehele DMA-proces.
- Een tijdslijn met gehouden vergaderingen en overige bijeenkomsten, het doel ervan en de uitkomst
- Agenda's en notulen van de gehouden vergaderingen en bijeenkomsten
- Tabel X uit ESRS 2 GOV-1 is bruikbaar voor het vastleggen van de verantwoordelijke medewerkers bij de uitvoering van de materialiteitsanalyse. De organisatie legt in het overzicht vast welke medewerkers met welke functie en achtergrond hebben meegewerkt aan de DMA, de rol van de medewerkers daarbij en de deskundigheid van de medewerkers.

Tabel 1 ESRS 2 hoofdstuk 5 GOV-1

Naam	m/v	Functie	Afdeling	Leeftijd	Rol DMA	Deskundigheid

Aandachtspunten

- Wordt met het projectplan een tijdige oplevering van de rapportage volgens de CSRD/ESRS gerealiseerd?
- Zijn er knelpunten tussen de planning van de organisatie en de planning van de werkzaamheden van de accountant?
- Is van de dubbele materialiteitsanalyse goed gedocumenteerd en toegankelijk voor controle?
- Is voldoende aandacht besteed aan de governance over de dubbele materialiteitsanalyse?
 - Is een directielid verantwoordelijk gesteld voor de uitvoering, en is het bestuur voldoende betrokken bij het proces?
 - Is een stuurgroep opgericht om toezicht te houden op het proces?
 - Is een projectgroep opgericht met een projectmanager en vertegenwoordigers uit belangrijke afdelingen zoals finance & control, strategie, risicomanagement, HR, inkoop, productie en verkoop?

Stap 1

Vaststellen van de waardecreatie van de eigen organisatie en inzicht in de waardeketen

Inzicht in het waardecreatiemodel van de eigen organisatie

Om een goede materialiteitsanalyse uit te kunnen voeren is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in het waardecreatiemodel van de organisatie. [Grant Thornton licht online toe wat een goed waardecreatiemodel is](#): *“Het waardecreatiemodel brengt in één oogopslag in beeld waartoe een organisatie op aard is, en hoe zij doelen en effecten bereikt. Het waardecreatiemodel geeft weer van welke resources (zowel financieel, als ook bijvoorbeeld grondstoffen en mensen) een onderneming gebruikmaakt (input), hoe de organisatie die omzet (throughput) in producten en diensten (output) – feitelijk het bedrijfsmodel – en welke waarde dat toevoegt of vernietigt voor stakeholders en de samenleving als geheel (outcome) op de korte én lange termijn”*. Alleen als je de organisatie goed begrijpt, kun je bepalen wat relevant is om over te rapporteren.

Een goed profiel van de organisatie, waaronder het bedrijfsmodel, de eigen activiteiten en de activiteiten in de waardeketen, geeft inzicht in de wijze waarop de organisatie waarde creëert, beheert of vernietigt en dus welke impact de organisatie maakt. Ook maakt dit bedrijfsprofiel inzichtelijk welke afhankelijkheden (een organisatie kan afhankelijk zijn van natuurlijke, menselijke of sociale bronnen voor de continuïteit van de bedrijfsprocessen) er zijn in de eigen organisatie of in de waardeketen die kunnen leiden tot financiële risico's en kansen. Dit inzicht is nodig om later te kunnen identificeren waar de impacts en financiële risico's en kansen ontstaan op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast is ook inzicht gewenst in andere contextuele informatie, zoals voor de organisatie relevante wet- en regelgeving met betrekking tot duurzaamheidsonderwerpen en het toezichtslandschap.

Het waardecreatiemodel ondersteunt de organisatie ook bij het verkrijgen van inzicht in haar rol binnen de waardeketen. Er ontstaat een goed begrip van de instroom (zoals grondstoffen, arbeid, geld) die nodig is om de bedrijfsactiviteiten uit te voeren, het proces van productie of dienstverlening, en de uitstroom van middelen die plaatsvindt door de bedrijfsactiviteiten. Dat geeft inzicht in de waardeketen van de organisatie. Een goed inzicht in de waardeketen van de organisatie is essentieel, zowel upstream (toeleveringsketen) als downstream (afnemersketen). In organisaties met diverse activiteiten kan het zinvol zijn om per groep / cluster / business unit een afzonderlijk waardecreatiemodel te ontwikkelen.

Op basis van het waardecreatiemodel kan vervolgens een ketenanalyse worden uitgevoerd om te begrijpen hoe de waardeketen is opgebouwd. Zo breng je de impact van de organisatie op mens en milieu in de waardeketen en andersom in kaart.

Er zijn verschillende modellen en methoden om de waardeketen goed in kaart te brengen. Zo kennen veel due diligence instrumenten verschillende handvatten om de waardeketen beter in zicht te brengen. <<Hier verwijzen naar MVO NL risicochecker, MinBuZa en mogelijk RVO en OESO en UN GP en SHIFT>. Bijlage 1 bevat een tabel met voorbeeldvragen voor het in kaart brengen van de waardeketen en bevat verschillende modellen voor het in kaart brengen van het bedrijfsmodel of het waardecreatiemodel.

Vastlegging

- Procesbeschrijving van de totstandkoming van het waardecreatiemodel en het inzicht in de keten, met daarin onder meer vastgelegd:
 - Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden
 - Te verrichten werkzaamheden
- Leg per ingevuld model de volgende informatie vast:
 - De uitkomsten van ingevulde modellen
 - De gebruikte input
 - Wie de input heeft aangeleverd
- Betrokkenheid van het bestuur/de directie van de organisatie.
- Een uitgewerkt overzicht van de waardeketen:
 - Schakels in de waardeketen
 - Link tussen de waardeketen en de uitkomsten van de dubbele materialiteitsanalyse (indien al aanwezig)

Aandachtspunten:

- Is er bij de materialiteitsanalyse voldoende aandacht besteed aan activiteiten en omstandigheden van afzonderlijke dochterondernemingen die afwijken van die op groepsniveau, waardoor andere materiële onderwerpen kunnen ontstaan. Is de materialiteitsanalyse van elke entiteit binnen de groep goed gedocumenteerd en consistent toegepast?
- Geeft de (beschrijving van de) waardecreatie van de organisatie inzicht in het bedrijfsmodel, de strategie en activiteiten van de organisatie?
- Heeft de organisatie voldoende inzicht in haar toeleveringsketen (upstream) en afnemersketen (downstream), inclusief de relevante zakelijke relaties binnen deze ketens? Hoewel het betrekken van externe stakeholders (zoals leveranciers en klanten) niet verplicht is, kan dit bijdragen aan een volledig inzicht in de impact van de organisatie op haar waardeketen en omgekeerd.
- Zijn de afhankelijkheden van de organisatie in de waardeketen goed in kaart gebracht en zijn daarmee de risico's voldoende gedefinieerd en geanalyseerd? Denk hierbij aan de afhankelijkheid van specifieke leveranciers of klanten, of de beschikbaarheid van alternatieve leveranciers.
- Is toereikend geïdentificeerd welke entiteiten binnen de groep van het bedrijf onder de reikwijdte van de duurzaamheidsverslaggeving vallen, en daarmee onderdeel zijn van de materialiteitsanalyse (consolidatiekring)?
- Is de materialiteitsanalyse uitgevoerd op de juiste niveaus binnen de groep van dochterondernemingen?
- Wordt door het uitgevoerde proces gewaarborgd dat alle individuele IRK van de entiteiten worden meegenomen in het DMA?

Stap 2

Identificeren van de stakeholders en haar belangen

Stakeholder betrokkenheid is van groot belang voor de materialiteitsanalyse (ESRS 2, 3.1/24), zowel bij het in kaart brengen van als bij het beoordelen van daadwerkelijke en potentiële negatieve impacts. Door contact met stakeholders krijgt de organisatie meer inzicht in de eigen impacts. Ook krijgt de organisatie meer inzicht in de informatie die de stakeholders nodig hebben voor hun eigen economische besluitvorming.

In deze stap identificeert de organisatie haar stakeholders. Dit houdt in dat in kaart wordt gebracht welke (ex-terne) stakeholders van belang zijn voor de organisatie en welke informatiebehoeften deze stakeholders hebben. Beide zijn belangrijk bij het bepalen van de materiële onderwerpen.

Daarbij worden twee stakeholdergroepen geïdentificeerd, die elkaar kunnen overlappen:

1. **Getroffen stakeholders:** personen of groepen van wie belangen – positief of negatief – (kunnen) worden beïnvloed door de activiteiten van de organisatie en haar directe en indirecte zakelijke relaties binnen haar waardeketen (ESRS 1, 3.1/22). Het is niet altijd mogelijk om getroffen stakeholders direct te betrekken. Overweeg in dat geval het consulteren van stakeholders die hun perspectief kunnen vertegenwoordigen zoals vakbonden en ngo's.

2. **Primaire gebruikers:** gebruikers van duurzaamheidsinformatie. Denk aan primaire gebruikers van financiële rapportage voor algemeen gebruik (bestaande en potentiële beleggers, kredietverstrekkers en andere crediteuren, zoals assetmanagers, kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen), alsmede andere gebruikers, zoals zakenpartners van de onderneming, vakbonden en sociale partners, het maatschappelijke middenveld en niet-gouvernementele organisaties, overheden, analisten en mensen uit de academische wereld.

Aanvullend worden de **stille stakeholders** genoemd: belanghebbenden die hun eigen stem niet kunnen laten horen. ESRS 1 TV 7 benoemt de natuur als stille stakeholder, denk hierbij bijvoorbeeld aan een bedreigd ecosysteem of bedreigde diersoorten. Zie FAQ 17: 'What is the role of silent stakeholders and how should they be considered?' voor voorbeelden hoe de stille stakeholder betrokken kan worden in het dubbele materialiteitsanalyse.

De mate van impact op stakeholders draagt bij aan de urgentie om de stakeholder te betrekken (EFRAG guidance, 5.4-201). Het betrekken van stakeholders, bijvoorbeeld via dialoog, is belangrijk om te kunnen identificeren wat de impacts van de organisatie zijn op stakeholders, en ook de financiële risico's en kansen te kunnen benoemen. Soms zijn dit stakeholders die de organisatie nog niet kent, die kritisch zijn of perspectieven kunnen delen die niet in lijn zijn met de eigen verwachtingen of huidige beleid. Ook al kan het spannend zijn om deze stakeholders te betrekken, de organisatie vergroot haar kennis pas echt als deze stakeholders wel betrokken worden. Op die manier identificeert de organisatie de juiste impacts, risico's en kansen. Ook kan overleg met stakeholders voorkomen dat materiële onderwerpen worden gemist of verkeerd geprioriteerd. Dit bevordert bovendien de geloofwaardigheid van de verslaggeving naar alle (betrokken) stakeholders.

De organisatie maakt eerst een zo volledig mogelijk overzicht van relevante stakeholders. Daarna kan de organisatie bepalen van welke stakeholders de input meegenomen gaat worden bij de materialiteitsanalyse. Ook bepaalt de organisatie in welke vorm de input zal worden verzameld. Familiebedrijf Schijvens licht dit proces uitgebreid en met voorbeelden toe op pagina 16 en 17 van het [Duurzaamheidsverslag 2024](#). In dit voorbeeld uit het [Signify Jaarverslag 2024](#) staat duidelijk toegelicht welke stakeholders zijn betrokken en op welke manier de input is meegenomen in de strategie, zie figuur 2.

Figuur 2: Stakeholderbetrokkenheid en impact op strategie in Signify Jaarverslag 2024

Stakeholder group	Engagement type	Topics Covered	Impact on strategy
Employees	Team survey, workers representatives, compliance ethics channel.	Health & safety, well-being, DE&I, working conditions, equal treatment, re-organization, sustainability objectives.	Health & safety annual awareness week and progress on TRC target. DE&I roadmap, equal pay assessment, NPS survey, sustainability quarterly webcasts, engagement campaigns, input for materiality assessment.
Customers / Consumers	Business development, consumer panels, Net Promoter Scores.	Satisfaction rates, fluctuation in energy availability and cost, environmental product declaration and life cycle assessment, ESG performance, sustainability targets.	R&D investment, awareness campaigns on sustainable principles in products, sustainable revenue targets, regional approach to increase sales for more sustainable products.
Suppliers	Supplier onboarding, quality improvement projects, cooperation in industry working groups, strategic commodity management.	RBA audit program, ESG performance, peer learning.	Audit program improvement, prioritized topics for engagement and trainings, increased data accuracy and collection from suppliers.
NGOs	Partnerships with NGOs, cross-sector (multi-stakeholder) projects, social investment program, Signify Foundation.	Social impact of light and regional context, sustainable operations, growth for sustainability.	Target and progress on social impact of light and Lives Lit target, input for materiality assessment.
Public authorities	Annual innovation experience, research projects, advocating activities, GreenSwitch and Brighten America programs.	Sustainable cities, energy crisis and efficiency, sustainable innovation.	Focus on sales and marketing for relevant market, public policy and advocacy policy reviewed.
Investors	Virtual roadshows, (ESG) investor conferences and 1-1 meetings, investor webcasts, investor relations website, investor perception study.	Strategic alignment sessions, ESG performance, sustainability targets and progress.	Alignment on priority topics, financial quantification of sustainability risks, TCFD and TNFD progress.
Research/ Academic	R&D projects, student learning projects.	Energy efficiency, CSRD, climate risks.	Contribute to innovation projects, provide input for new reporting topics.
Peers/Industry associations	Industry associations meetings, conferences and association newsletters.	Climate, nature, human rights, energy crisis, lighting market.	Insights in upcoming trends and preparation needed, alignment on reporting best practices, peer learning and trainings.

De input van stakeholders kan bij elke stap van de materialiteitsanalyse worden meegenomen, maar dient in ieder geval gestructureerd onderdeel te zijn van de materialiteitsanalyse. Dat betekent dat de uitkomsten van de dialoog met stakeholders die de organisatie voert, onderdeel is van de materialiteitsanalyse.

Twee veelvoorkomende manieren om stakeholders te betrekken bij de materialiteitsanalyse zijn de volgende:

1. **Via een uitgebreid stakeholderonderzoek** wordt aan stakeholders gevraagd wat zij belangrijke duurzaamheidsonderwerpen vinden waarover de organisatie zou moeten rapporteren. Dit wordt vaak gevolgd door stakeholderdialogen waarin de uitkomsten van het onderzoek nader worden geduid. Zie hiervoor ook de [SER tool 'Hoe voer ik het gesprek?'](#). De organisatie kan overwegen om de dialoog collectief aan te pakken binnen bijvoorbeeld de sector en vervolgens toe te passen en aan te vullen voor de eigen context. Dit bespaart ook stakeholders tijd en middelen en vergroot de kans dat zij daadwerkelijk deel zullen nemen. Tevens zorgt het voor kruisbestuiving door het delen van elkaars inzichten en ervaringen. Hoe een dialoog-bijeenkomst te organiseren vind je in de [SER-tool "Checklist bijeenkomst Nederland"](#).
2. **De gesprekken met stakeholders** die bestuur, vertegenwoordigers en verkopers, klachtenafhandeling, inkoopafdelingen, duurzaamheidsmanagers en dergelijke voeren, kunnen worden gebruikt als input voor de materialiteitsanalyse en geven daarmee inhoud aan de materialiteitsanalyse. Ook de uitkomsten van de stakeholderbetrokkenheid binnen het due diligence proces van de organisatie geeft, indien aanwezig, waardevolle input.

Hoewel het betrekken van externe stakeholders niet verplicht is voor de materialiteitsanalyse, draagt het bij aan een vollediger en geloofwaardige analyse. De organisatie vergroot haar kennis door ook stakeholders te betrekken die mogelijk kritische of onverwachte perspectieven delen. De verantwoordelijkheid voor het bepalen van de materiële onderwerpen ligt daarom primair bij de organisatie zelf.

ESRS schrijft geen verplichte vorm van stakeholder betrokkenheid voor. Het is aan de organisatie om te bepalen of er voldoende kennis is verkregen via stakeholder engagement om de eigen impacts, risico's en kansen te bepalen. Verdiepende informatie over hoe tot de juiste gesprekspartners te komen is te vinden in [de SER-tool "Met wie ga ik in gesprek?"](#).

Stakeholder betrokkenheid:

ESRS schrijft niet voor op welke manier stakeholders betrokken moeten worden bij de materialiteitsanalyse. Er hoeft dus ook zeker niet bij elke stap betrokkenheid te zijn. Het kan zijn dat al voldoende input vanuit andere vormen van stakeholder engagement is verkregen om hun mening mee te nemen in de materialiteitsanalyse. De belangrijkste reden om stakeholders te betrekken is om als organisatie alle materiële onderwerpen te identificeren. Zij kunnen dus de blinde vlekken voor de organisatie invullen. Het is daarom vooral zinvol om de stakeholders in te zetten voor de volledigheid van de materiële onderwerpen die de organisatie meeneemt in de materialiteitsanalyse. Ook zijn zij goed inzetbaar om aan het eind van het proces te beoordelen of er geen onderwerpen van de wagen zijn gevallen die wel degelijk materieel zijn vanuit stakeholder perspectief.

Vastlegging

- Vastlegging van de overwegingen en beslissingen om relevante stakeholders te identificeren. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan in een overzicht van de identificatie van stakeholders met de argumentatie waarom de stakeholder wel of niet relevant is voor stakeholder betrokkenheid bij de materialiteitsanalyse.
- Als een stakeholderdialoog is uitgevoerd: vastlegging van (de overwegingen ten aanzien van) de stakeholder dialoog die kunnen worden opgenomen zijn
 - Welke stakeholders geraadpleegd zijn
 - Wijze van consulteren/ voeren van de dialoog
 - Wie wanneer met de stakeholder heeft gesproken
 - Frequentie (wanneer worden de stakeholders weer gesproken)
 - Eventuele weging van de stakeholder groep (het kan zo zijn van de input van een bepaalde groep stakeholders zwaarder weegt in het geheel)
 - Inhoud van de dialoog
 - Uitkomst van de dialoog, waarbij zichtbaar is hoe de uitkomst wordt meegenomen in het DMA.

Aandachtspunten

- Zijn de stakeholders voldoende geïdentificeerd, en is voldoende rekening gehouden met het onderscheid in primaire gebruikers, getroffen stakeholders en eventuele stille stakeholders?
- Hoe is getoetst of de organisatie de belangrijkste stakeholders heeft geïdentificeerd, zodat de input van stakeholders voldoende volledig is? Dit kan door de eigen keuze van stakeholders te vergelijken met kennis uit bijvoorbeeld sectorrapportages, industrie / peer rapportages en belangrijke ontwikkelingen in het nieuws goed te volgen.
- Bestaat er door het weglaten van bepaalde stakeholders een risico dat niet alle materiële onderwerpen volledig zijn geselecteerd?

Stap 3

Maak een long list van potentiële materiële onderwerpen

Om te bepalen welke onderwerpen materieel zijn voor de organisatie, kan gebruik gemaakt worden van verschillende hulpmiddelen waaronder:

- Benchmarks;
- Jaarverslagen van vergelijkbare organisaties.
- Medewerkersfeedback en inbreng van interne stakeholders, zoals³:
 - Medewerkerstevredenheidsonderzoeken;
 - Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E)
 - Interne informatie over veiligheid, gezondheid, milieu en kwaliteit (SHEQ/KAM);
 - Ondernemingsraad;
 - Exitgesprekken;
 - Klachten en vertrouwenspersoon
- Media-onderzoek, waarin via openbare informatie onderzoek wordt gedaan naar onderwerpen die relevant zijn voor de organisatie of voor de sector. Hierbij kan AI ook goed worden ingezet.
- Rapportagestandaarden, waaronder:
 - [European Sustainability Reporting Standards \(ESRS\)](#), verplicht bij rapportage op basis van CSRD;
 - [GRI Sustainability Reporting Standards](#) van het Global Reporting Initiative;
 - IFRS Sustainability Standards (IFRS-S) van de International Sustainability Standards Board (ISSB)
 - SASB standards van de Sustainability Accounting Standards Board (SASB), nu in beheer van de ISSB
- Sectorrapportages en -analyses, zoals:
 - [MSCI Industry Materiality Map](#);
 - [MVO-risicochecker](#);
 - [SASB Materiality Finder](#);
- Strategische beleidsdoelstellingen voor duurzaamheid, zoals:
 - Sustainable Development Goals ([SDG's](#));
 - Monitor Brede Welvaart
- Waardecreatiemodel van de organisatie. Bij het opstellen van de longlist van materiële thema's heeft de onderneming rekening gehouden met de bedrijfslocaties, bedrijfsactiviteiten, geografische werkgebieden en de activiteiten in de waardeketen;

Eerst wordt een inventarisatie gemaakt van alle duurzaamheidsonderwerpen die relevant kunnen zijn voor de organisatie om over te rapporteren, zonder de daadwerkelijke impacts, risico's en kansen al gedetailleerd in te schatten. Daarvoor kan gebruik gemaakt worden van een zogeheten **longlist**, een lijst van mogelijke duurzaamheidsonderwerpen.

Bij het opstellen van de longlist houdt de organisatie rekening met haar activiteiten, geografische werkgebieden en de activiteiten in de waardeketen, zoals bepaald in stap 1. Het doel van de longlist is om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen over de mogelijke materiële thema's die spelen bij de organisaties en vormt de basis voor het bepalen van de risico's, kansen en impacts van de organisatie.

De ESRS verplicht organisaties om te rapporteren over de meest relevante duurzaamheidsonderwerpen. Dit betekent dat een organisatie zich niet alleen moet richten op onderwerpen die expliciet worden genoemd in de ESRS-standaarden, maar ook op entiteit-specifieke onderwerpen die materieel zijn voor de organisatie vanwege haar specifieke omstandigheden (ESRS 1, par. 1.1/11).

Als bijlage 2 bij dit stappenplan is een longlist van onderwerpen opgenomen die gebruikt kan worden bij het bepalen van de materiële onderwerpen.

3 Ontleend aan de vraag: 'Welke bronnen kan ik gebruiken om mijn sociale materiële thema's te bepalen binnen mijn eigen organisatie?' uit de FAQ over CSRD van de Sociaal-Economische Raad, te raadplegen via: <https://www.ser.nl/nl/thema/duurzaamheid/faq>

Vastlegging

- Vastlegging van de input van de longlist en de daarbij gebruikte bronnen;
- Overweging waarom onderwerpen die niet op de longlist zijn opgenomen;
- Overweging ten aanzien van eigen entiteitspecifieke onderwerpen.

Aandachtspunten

- Welke bronnen en methodologieën heeft de organisatie gehanteerd bij het opstellen van de longlist? Zijn door die bronnen en methodologieën de materiële risico's en kansen op een gestructureerde manier geïdentificeerd?
- Zijn ook entiteitspecifieke thema's onderkend? Zo nee, waarom niet?

Stap 4

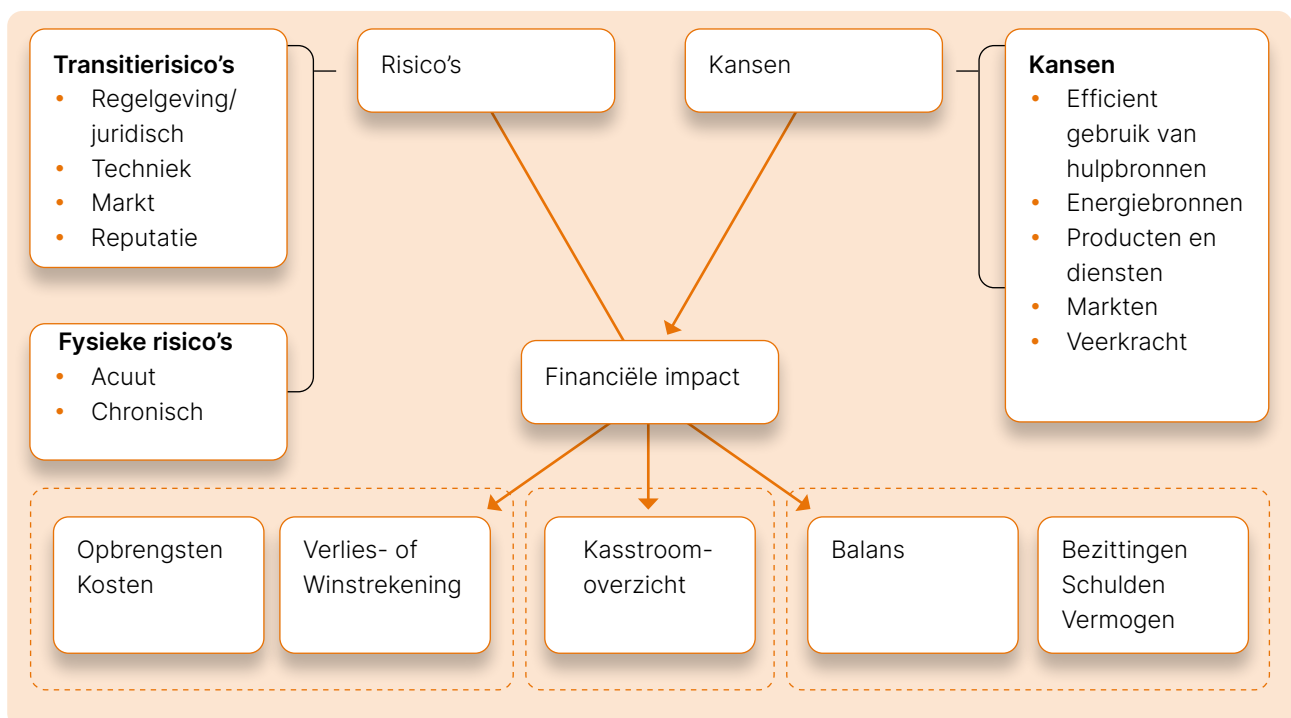
Formuleren van de risico's, kansen en impact o.b.v. de longlist (trechteren van de longlist naar een shortlist)

In deze stap definieert de organisatie de impacts, risico's en kansen die samenhangen met de potentieel materiële onderwerpen geselecteerd vanuit de longlist. Op basis van het waardecreatiemodel, de waardeketen, de geïdentificeerde stakeholders en hun informatiebehoeften bepaalt de organisatie welke onderwerpen materieel zijn. Door middel van een proces van "trechteren" brengt de organisatie de longlist terug tot een overzicht van de meest materiële onderwerpen. Met trechteren wordt niet bedoeld het samenvoegen van eventuele risico's, kansen en impact.

Het doel is om vanuit de longlist aan thema's tot een overzicht van materiële onderwerpen te komen die uiteindelijk kwalitatief (en, indien gewenst, kwantitatief) getoetst zullen worden om tot de uitwerking van de dubbele materialiteit te komen. Dit betekent dat de longlist wordt teruggebracht naar een shortlist aan relevante onderwerpen waarvoor diepgaander zal worden beoordeeld of sprake is van materiële impacts, risico's en kansen. Het eindresultaat van deze stap is dan ook een shortlist aan potentiële materiële onderwerpen die verder worden geprioriteerd. In deze stap is het belangrijk om de visies van stakeholders mee te nemen zoals bekend uit de stakeholderbetrokkenheid die eerder is beschreven.

De inschatting vindt plaats volgens het principe in figuur 1, zie pagina 8.

De inschatting van impacts, risico's en kansen vanuit met name de financiële materialiteitsinschatting is gebaseerd op de [aanbevelingen van de Taskforce on Climate-Related Financial Disclosures](#) zoals verder uitgewerkt door EFRAG voor de ESG duurzaamheidsonderwerpen. De TCFD aanbevelingen, oorspronkelijk gericht op klimaatverandering, vormen een waardevol kader voor het analyseren van financiële risico's in de brede ESG-context.

Figuur 3 TCFD framework voor het formuleren van financiële impact vanuit risico's en kansen.

Een veel gestelde vraag is of een onderwerp niet meer materieel is als de organisatie de eigen negatieve impact al zodanig heeft teruggebracht dat het risico beheerst is, of een sterk beleid op het thema voert. Met andere

woorden: mogen herstel- en mitigatiemaatregelen worden meegenomen in de materialiteitsbeoordeling van bijv. milieueffecten? Dit wordt ook wel de bruto of netto beoordeling van IRK genoemd. Zolang de organisatie op bruto niveau (dus zonder beleid of maatregelen mee te nemen) materiële positieve of negatieve impacts op het onderwerp heeft of er materiële financiële risico's of kansen zijn, is sprake van een materieel onderwerp. De organisatie kan dan in de rapportage aantonen dat het beleid effectief is in het beheersen van de IRK.

Voorbeeld: Een glastuinbouwer die uitsluitend regenwater gebruikt, zou kunnen denken dat waterverbruik niet langer een materieel onderwerp is. Echter, het thema blijft zeker materieel, omdat er nog steeds een afhankelijkheid van water is, evenals de verwachtingen van stakeholders die watergebruik blijven monitoren. Ook al neemt het bedrijf maatregelen om het risico te beheersen, dit laat juist zien dat het bedrijf proactief due diligence uitvoert en stappen onderneemt om te verbeteren.

Milieueffecten worden dus beschouwd voorafgaand aan eventuele mitigerende maatregelen in de materialiteitsbeoordeling. Dit is ook gekoppeld aan de doelstelling om informatie te verstrekken over de getroffen beheersingsmaatregelen van effecten door de onderneming in de loop van de tijd (FAQ 23, EFRAG implementation guidance materialiteitsanalyse). In de aangepaste concept ESRS set 2 die als gevolg van de Omnibusregelgeving in consultatie zijn gegaan is meer toelichting op dit onderwerp opgenomen, met een uitzondering wanneer wel gerapporteerd kan worden op een netto basis.

Vastlegging

- Vastlegging van de gebruikte longlist
- Vastlegging van de definitieve shortlist
- Vastleggen van overwegingen waarom thema's of onderwerpen van de longlist niet zijn opgenomen in de shortlist.

Stap 5

Prioritering via kwalitatieve inschatting van de materiële onderwerpen, zowel voor de impact als de financiële materialiteit

Vanuit de shortlist bepaald in stap 4 maakt de organisatie een prioritering welke onderwerpen het meest materieel zijn voor de organisatie. Doel is om op basis daarvan de definitieve selectie te maken van materiële onderwerpen waarover de organisatie transparant rapporteert in het duurzaamheidsverslag. Hiervoor dient zowel gekeken te worden naar de impact van de activiteiten op het duurzaamheidsonderwerp als de financiële gevolgen van het onderwerp op het verdienvermogen van de organisatie. Wanneer het onderwerp op tenminste een van de twee onderdelen (impact of financieel) materieel is op basis van de vereisten van ESRS is sprake van een materieel onderwerp.

De organisatie bepaalt voor deze prioritering drempelwaarden die aangeven wanneer een onderwerp materieel is.

Drempelwaarden

Om te bepalen waar je daadwerkelijk over gaat rapporteren moet je objectieve criteria opstellen en bepalen hoe je de onderwerpen gaat prioriteren. Eigenlijk gaat de organisatie op zoek naar een objectieve maatstaf om voor onderwerpen in het grijze gebied (alleen materieel voor een beperkte groep stakeholders, of juist een gemiddelde impact die de organisatie heeft) te bepalen of deze wel of niet materieel zijn. Denk na hoe je de feedback van verschillende stakeholders weegt, zowel de externe als de interne stakeholders. Vervolgens houd je tijdens het uitvoeren van de analyse rekening met de lijst duurzaamheidsthema's. Wanneer als gevolg van de materialiteitsanalyse een bepaald thema in deze lijst als materieel wordt gezien, rapporteer je hierover volgens de rapportage-eisen.

5.1 Bepalen of het onderwerp als materieel kan worden beschouwd vanuit impact materialiteit.

Om te bepalen of het onderwerp vanuit de impact als materieel kan worden beschouwd dient aansluiting gezocht te worden bij ESRS 1 hoofdstuk 3.4. Daarbij zijn verschillende factoren genoemd voor impact materialiteit die hierna worden uitgewerkt.

- **Ernst van de impact:** Hoe ernstig is de actuele of potentiële impact?
 - **Schaal:** wat is het effect op individueel niveau (hoog effect bij grote impact op individu; hoe erg is de impact op individueel niveau op milieu, leefomstandigheden en vrijheden?)
 - **Reikwijdte / scope:** wat is het effect voor het geheel (denk aan aantal individuen, organisatie, natuur; wijdiverspreid); hoog bij wijdiverspreide impact.
 - **Onomkeerbaar karakter / herstelbaarheid (alleen bij negatieve impact):** als het mis gaat, hoe groot is de kans dat de schade kan worden hersteld? → een onderwerp is hoog en dus materiëler als de schade niet herstelbaar is op korte of lange termijn, bijvoorbeeld als door de impact een onomkeerbaar kantelpunt wordt bereikt [zoals de verzuring van de bodem](#) als gevolg van stikstofdepositie, en minder materieel als de schade gemakkelijk hersteld kan worden, bijvoorbeeld via een herstelbetaling van een eerlijk loon. Zijn er grenzen aan de mogelijkheden om de omgeving of diegene die het treft, ten minste in een gelijke situatie te brengen als voor de negatieve impact?
 - **Waarschijnlijkheid:** wat is de kans dat het zich voordoet? (alleen relevant bij potentiële impacts)

In het geval van een potentiële negatieve impact op mensenrechten heeft de ernst van de impact voorrang op de waarschijnlijkheid ervan (ESRS 1, par. 3.4/45). Zie bijlage 3 voor een grafische weergave hiervan.

Probeer stakeholders bij deze prioritering te betrekken die impact daadwerkelijk ervaren, dit is immers de meest directe bron van informatie. Let hierbij op dat als je getroffen stakeholders consulteert, je ook nadenkt en een plan hebt om de impact aan te pakken en het niet alleen voor rapportagedoeleinden gebruikt.

In overweging genomen variabelen

Schaal
Hoe 'erg' is de impact?

Scope
Hoe 'groot' is de impact?

Herstelbaarheid
Kan de impact worden hersteld?

Waarschijnlijkheid
Wat is de kans op de impact?

5.2 Bepalen of het onderwerp als materieel kan worden beschouwd vanuit financiële materialiteit

Bij de beoordeling van de financiële materialiteit houdt de organisatie rekening met de financiële effecten die nu relevant zijn, maar ook de potentiële in- of uitstroom van middelen die zich kunnen gaan voordoen op middellange en lange termijn. Denk hierbij aan eisen die gesteld gaan worden vanuit toekomstige wetgeving op leaseauto's met fossiele brandstof wat in de toekomst gaat leiden tot aanpassing van het wagenpark.

Een duurzaamheidsonderwerp leidt tot materiële financiële effecten op de ontwikkeling, financiële positie, financiële prestaties, kasstromen, toegang tot financiering of kapitaalkosten van de organisatie op korte, middellange en lange termijn. Risico's en kansen kunnen voortkomen uit gebeurtenissen uit het verleden of in de toekomst. De financiële materialiteit van een duurzaamheidsthema blijft niet beperkt tot thema's waarover de onderneming de volledige controle heeft, maar omvat ook materiële risico's en kansen die zijn toe te schrijven aan zakelijke relaties buiten de voor het opstellen van jaarrekeningen gebruikte consolidatiekring (ESRS 1, par. 3.5/49). Het kan zijn dat een onderwerp zeer materieel is, maar de organisatie geen mogelijkheden heeft om de negatieve impacts te verminderen. De organisatie kan dan in het duurzaamheidsverslag toelichten waarom er geen mogelijkheid is de negatieve impacts te verminderen.

In overweging genomen variabelen

Impact materialiteit

Omvang
Hoe groot zijn de (potentiële) financiële verliezen/kosten?

Waarschijnlijkheid
Wat is de kans op de impact?

Hulpbronnen

In hoeverre zijn hulpbronnen (natuurlijk, sociaal en economisch) beschikbaar?

Zakelijke relaties

In hoeverre kan het rekenen op bestaande business relaties?

- **Omvang:** Hoe groot zijn de financiële effecten van het duurzaamheidsonderwerp op de ontwikkeling, financiële positie, financiële prestaties, kasstromen, toegang tot financiering of kapitaalkosten van de organisatie? Hierbij kan als aanvullende toets rekening worden gehouden met afhankelijkheden van natuurlijke en sociale hulpbronnen:
 - Wat zijn de effecten van het duurzaamheidsonderwerp op de mogelijkheid voor de organisatie om de voor de bedrijfsprocessen vereiste hulpbronnen te blijven gebruiken of te verkrijgen, en wat zijn de effecten op de kwaliteit en prijszetting van de hulpbronnen?
 - Wat zijn de effecten van het duurzaamheidsonderwerp op de mogelijkheid voor de organisatie om op acceptabele voorwaarden een beroep te doen op voor haar bedrijfsprocessen vereiste zakelijke relaties?
- **Waarschijnlijkheid:** Wat is de kans dat de impact zich voordoet? (alleen relevant bij potentiële financiële effecten).

5.3 Prioriteren van materiële onderwerpen

Op basis van de uitkomsten van stap 5.1 en 5.2 bepaalt de organisatie welke duurzaamheids-onderwerpen materieel zijn om over te rapporteren vanuit impact materialiteit of financiële materialiteit of beiden. Hoe groter de ernst of omvang van impacts, risico's en kansen, en hoe groter de waarschijnlijkheid dat het zich zal voordoen, hoe materiëler een onderwerp zal zijn.

Om de uitkomst vergelijkbaar te maken wordt vaak gewerkt met een schaal van de verschillende factoren van laag, middel of hoog (soms laag, lager dan gemiddeld, gemiddeld, hoger dan gemiddeld, hoog) voor zowel de impact als de financiële materialiteit. Aan het eind van deze prioritering kan het zijn dat het nodig is om deze inschatting te laten toetsen door bepaalde stakeholdergroepen, in lijn met ESRS 1, TV 8. In bijlage 4 is daar een voorbeeld van opgenomen.

Indien de organisatie tot de conclusie komt dat klimaatverandering geen materieel thema is, zal zij dit uitgebreid moeten toelichten in de duurzaamheidsverslaggeving (ESRS 1, par. 3.2/32).

In de aangepaste concept ESRS set 2 die als gevolg van de Omnibusregelgeving in consultatie is gegaan, is verduidelijkt dat bij onderwerpen waarvan duidelijk is dat die materieel zijn voor de organisatie (zoals bijvoorbeeld in de kledingsector de rechten van arbeiders in de toeleveringsketen niet altijd worden gerespecteerd) de inschatting van de ernst of omvang en waarschijnlijkheid niet (uitgebreid) hoeft te worden uitgewerkt om een onderwerp als materieel aan te merken.

Het is heel verschillend tussen organisaties hoeveel duurzaamheids-onderwerpen materieel zullen zijn. Bij grote multinationals zijn mogelijk alle duurzaamheids-onderwerpen in ESRS materieel, met een aantal additionele entiteit-specifieke onderwerpen. Andere organisaties zullen wellicht maar op enkele materiële duurzaamheids-onderwerpen uitkomen.

Vastlegging

- Uitkomst van de materialiteitsanalyse: selectie van materiële onderwerpen
- Vastlegging van de gemaakte inschattingen van de shortlist aan IRK's van schaal, reikwijdte en herstelbaarheid, omvang en waarschijnlijkheid
- Vastlegging van de gekozen grenswaarden
- Vastlegging van de stakeholder betrokkenheid in het proces
- Zichtbaarheid van de betrokkenheid van het management bij de definitieve goedkeuring van de selectie van materiële onderwerpen.
- Inzicht in de methodiek die wordt gehanteerd bij het vaststellen van de materiële thema's. Dat wil zeggen dat de stappen die gezet zijn om van de longlist naar de shortlist te komen in de basis inzichtelijk worden. Hierbij kan gedacht worden aan het vastleggen van de volgende zaken
 - Betrokkenen bij de weging van de thema's
 - Vastlegging van de IRO's die gedefinieerd, waarbij inzicht wordt gegeven in negatief vs positief en actueel vs. potentieel voordoen van de IRO
 - Totstandkoming van de weging van de thema's waarbij inzichtelijk wordt hoe het framework uit de ESRS zoals hiervoor beschreven wordt toegepast
 - Beschrijving van de gehanteerde methodiek van weging waarbij de drempelwaarde die wordt gehanteerd
 - Inzicht in de plaats waar de IRO zich voordoet, dus is dat bij de organisatie intern of speelt er ook iets in de waardeketen?
 - De beheersing die wordt toegepast op de verwerking van de uitkomsten, dus is er interne controle geweest ten aanzien van de verwerking van stakeholder input? Hoe wordt bewaakt dat het management of anderen thema's niet kunnen wijzigen (bijv. negatieve impacts verminderen en positieve impacts vergroten).

Aandachtspunten

Impact materialiteit

- Hoe is de materialiteitsanalyse beïnvloed door een due-diligence proces zoals vastgelegd in de internationale instrumenten van de VN guiding principles on Business and Human Rights (UNGPs) en de OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen;
- Zijn de drempelwaarden voor materialiteit vastgesteld op basis van duidelijke overwegingen?
- Hoe zijn schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid toegepast bij het uitvoeren van de DMA?
- Hoe is het onderscheid gemaakt tussen potentiële en actuele impacts? Zijn beide voldoende meegenomen in de analyse, vooral omdat potentiële impacts belangrijk kunnen zijn voor risicobeheer en toekomstige rapportages?
- Hoe is het onderscheid gemaakt tussen de directe en de indirecte impacts (impacts via de waardeketen)?
- Hoe is de onafhankelijkheid en objectiviteit van het materialiteitsanalyseproces gewaarborgd, en welke waarborgen zijn er tegen ongepaste beïnvloeding?

Financiële materialiteit

- Welke criteria zijn gehanteerd bij de bepaling of duurzaamheidskwesties materieel zijn?
- Welke risico's komen overeen met het huidige risicomanagementsysteem?
- In hoeverre is er sprake van connectiviteit tussen de financiële informatie en de niet-financiële informatie en is dit al zichtbaar in de jaarrekening of de prognoses?

Stap 6

Strategisch gebruik van de uitkomsten van de DMA

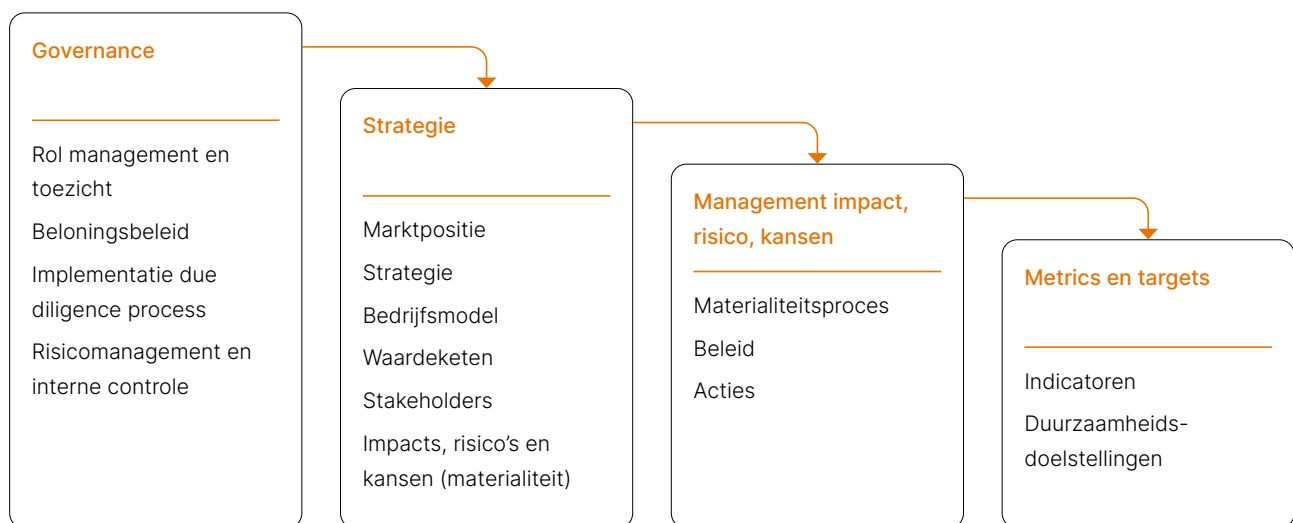
Na stap 5 is bepaald welke duurzaamheidsonderwerpen materieel zijn voor de organisatie. De laatste stap van het proces is het strategisch inbedden van de onderwerpen in de organisatie. De thema's die vanuit de materialiteitsanalyse naar voren gekomen, vormen een belangrijke basis voor strategische sturing en het beheersen op materiële duurzaamheidsonderwerpen.

Validatie door het bestuur

Een belangrijke stap in dit proces is de validatie van de uitkomsten door het bestuur. Het bestuur moet de strategische keuzes die voortkomen uit de materialiteitsanalyse goedkeuren en toezien op de inbedding ervan in de bedrijfsvoering. Dit is in lijn met de governancevereisten van de ESRS. Het bestuur speelt een centrale rol in het waarborgen dat de organisatie de vastgestelde duurzaamheidsdoelen blijft nastreven en dat de voortgang op deze doelen wordt gemonitord.

Formulering van missie, visie en strategie

De thema's die uit de materialiteitsanalyse naar voren komen, bieden een kans voor de organisatie om haar missie, visie en strategie bij te stellen en gericht te sturen op duurzame waardecreatie. Dit is in lijn met de ESRS, die vraagt om over de duurzaamheidsonderwerpen te rapporteren op basis van de volgende strategische inbedding:

De doelstelling hierbij is dat de organisatie een duidelijke missie, visie en strategie opstelt voor duurzaamheid en deze bij voorkeur ook extern communiceert. De volgende vragen helpen de organisatie om haar maatschappelijke meerwaarde op de middellange en lange termijn te identificeren en concrete doelstellingen te formuleren.

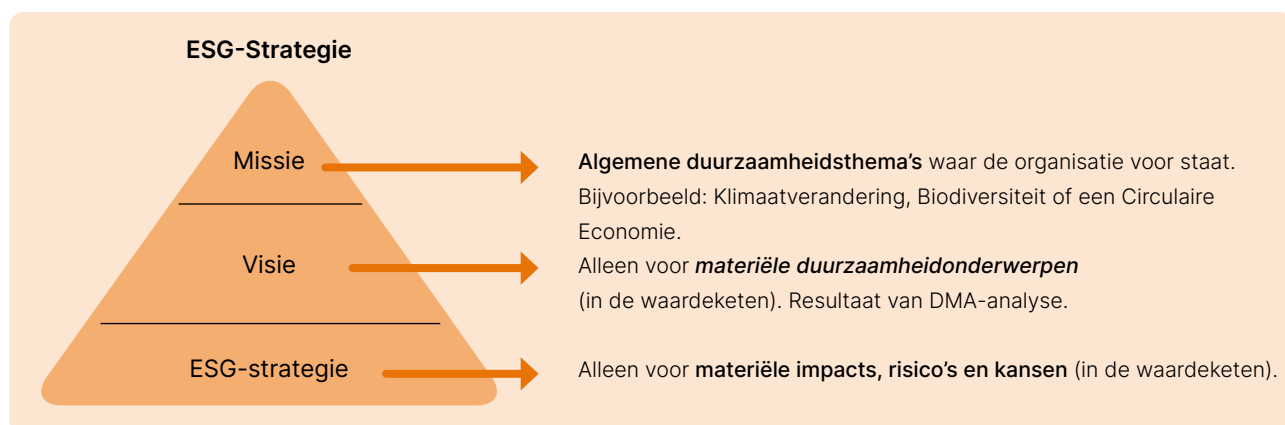
- Hoe kan de organisatie invulling geven aan een duurzame missie, visie en ESG-strategie?
- Hoe kunnen maatschappelijke thema's worden gekoppeld aan de strategie om duurzame impact te realiseren?

Integratie in de strategische agenda's van businessunits

De materialiteitsanalyse en de strategische invulling ervan kunnen worden ingebed in de agenda's van de verschillende businessunits. Dit stelt het management in staat om gericht te sturen op de belangrijkste duurzaamheidsonderwerpen en om concrete actieplannen te ontwikkelen. Door deze integratie ontstaat een continu proces van sturing op het behalen van de duurzaamheidsdoelen. Dit leidt tot een goed ingerichte due Diligence en duurzame waardecreatie.

Door duurzaamheid op strategisch niveau te verankeren, voorkomt de organisatie dat de CSRD-rapportage slechts een administratieve verplichting wordt. In plaats daarvan is het een middel om duurzame waarde te creëren, innovatie te stimuleren en toekomstbestendigheid te realiseren.

Analyse van de huidige stand van zaken

Voordat strategische implicaties volledig kunnen worden ingebed, is het belangrijk om een analyse te maken van de huidige situatie. Dit omvat een GAP-analyse die is gericht op:

1. Rapportagegebieden: Waarover moeten we volgens de CSRD rapporteren en waarover rapporteren we al?
2. Data: Op datapunt niveau: welke data hebben we nodig voor de CSRD-rapportage en welke data hebben we feitelijk beschikbaar? Waar zitten eventuele hiaten? (GAP-analyse).
3. Management: Welke inrichtingsaspecten moeten zijn geïmplementeerd volgens de ESRS1 en ESRS2 (governance, strategie, risico- en kansenmanagement en doelstellingen) en welke zijn feitelijk geïmplementeerd?

Samenwerking met stakeholders en ketenpartners

Voor het aanpakken van materiële impacts is samenwerking met relevante stakeholders en ketenpartners van groot belang. De organisatie kan de dialoog met stakeholders verder verdiepen en structurele samenwerkingsverbanden opzetten om concrete actieplannen te ontwikkelen. Ook met ketenpartners kan via samenwerking vaak een grotere impact worden bereikt door samen acties te ondernemen die leiden tot verduurzaming van de gehele keten. Dit zorgt ervoor dat de organisatie kan inspelen op externe verwachtingen en intern kan sturen op duurzame verandering.

Transitie en strategisch gebruik van de CSRD

Elke organisatie zal haar eigen snelheid bepalen in de transitie naar duurzame bedrijfsvoering. De CSRD kan worden gebruikt als een krachtig transformatiemiddel om duurzaamheid te integreren in de kernactiviteiten. Dit vraagt om continue dialoog met zowel interne als externe stakeholders en permanente sturing vanuit het bestuur.

Door duurzaamheid op strategisch niveau te verankeren, voorkomt de organisatie dat de CSRD-rapportage slechts een administratieve verplichting wordt. In plaats daarvan is het een middel om duurzame waarde te creëren, innovatie te stimuleren en toekomstbestendigheid te realiseren.

Audit trail

- Overzicht van strategische doelstellingen
- Goedkeuring strategische doelstellingen door bestuur
- Goedkeuring definitieve materialiteitsanalyse door het bestuur

Aandachtspunten voor de accountant

1. Als accountant wil je nagaan of het bestuur de uitkomsten van de materialiteitsanalyse formeel heeft goedgekeurd en hoe deze resultaten in de strategische besluitvorming zijn opgenomen. Dit is belangrijk omdat de ESRS expliciet een governance component bevat.
2. Als accountant wil je nagaan of het bestuur mechanismen heeft geïmplementeerd om toezicht te houden op de voortgang van de duurzaamheidsstrategie en de manier waarop dit is verankerd in de managementrapportages.

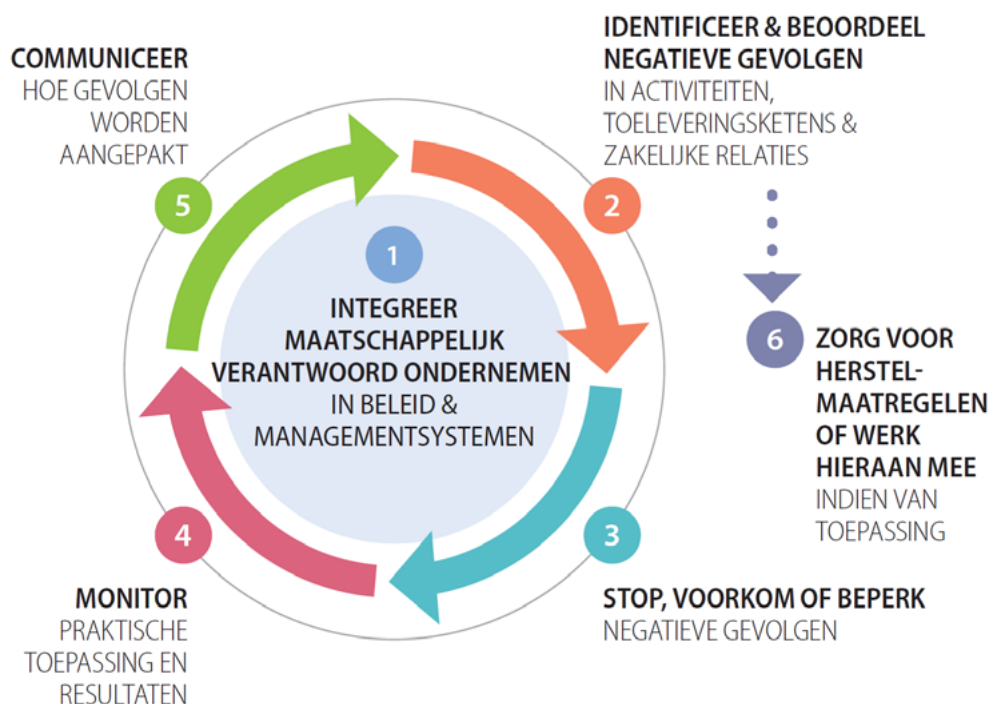
Aanvullende overwegingen bij de ESRS dubbele materialiteitsanalyse

Due diligence bij negatieve impact

Bij een negatieve impact op basis van impact-materialiteit is het due diligence proces van de organisatie van groot belang. Dit proces is vastgelegd in internationale richtlijnen, zoals in de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#) en de [OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen](#) (ESRS 1, 3.4/45). Deze richtlijnen bieden een kader voor verantwoord ondernemen en helpen organisaties om negatieve maatschappelijke en milieueffecten te identificeren, te voorkomen en te beperken. Als een onderneming een due diligence proces heeft ingericht (ook wel gepaste zorgvuldigheid genoemd) gebruikt de onderneming de uitkomsten daarvan als input voor het identificeren van de materiële impacts, risico's en kansen via de materialiteitsanalyse. Met de DMA analyse worden door de organisatie materiële duurzaamheidsthema's gedefinieerd. Deze worden opgenomen in de missie en visie van de organisatie zodat hier doelstellingen op geformuleerd kunnen worden. Hiernaast worden op deze materiële duurzaamheidsthema's de impact (positief en negatief) en risico's en kansen geïdentificeerd. Het due diligenceproces is erop gericht om vanuit geformuleerd duurzaamheidsbeleid en ESG-strategie de negatieve impact door de organisatie op mens en milieu te verlagen en risico's te verkleinen of vermijden.

In figuur 5 zijn de stappen beschreven van een due diligence-proces uitgevoerd in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

HET DUE DILIGENCE-PROCES & ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN

Bron: Flyer: *Due Diligence in 6 stappen* | Publicatie | Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen (oesorichtlijnen.nl)

Figuur 5: stappen in het due diligence-proces

Drempelwaarden voor materialiteit

IRK dienen materieel te zijn om het duurzaamheidsonderwerp op te nemen in de rapportage. De organisatie kan gebruik maken van kwalitatieve of kwantitatieve drempelwaarden om te bepalen of een onderwerp materieel is (ESRS 1, paragraaf 3.3/42). De organisatie gebruikt de drempelwaarden om in te schatten of een onderwerp significant genoeg is om over te rapporteren. Een onderwerp is significant genoeg als de negatieve impact of de financiële risico's of kansen dusdanig groot zijn dat zij de gekozen drempelwaarden overschrijden.

Uitkomst van de materialiteitsanalyse

Voor de duurzaamheidsonderwerpen die materieel zijn volgens de materialiteitsanalyse neemt de organisatie informatie op in het duurzaamheidsverslag in overeenstemming met de thematische ESRS-standaarden (ESRS 1, paragraaf 3.2/31). Deze informatie geeft inzicht in de effecten van de organisatie op duurzaamheidsonderwerpen en is nodig om te begrijpen hoe duurzaamheidsonderwerpen van invloed zijn op de ontwikkeling, de prestaties en de positie van de organisatie.

Als een materieel duurzaamheidsonderwerp niet (voldoende) door een thematische ESRS-standaard wordt behandeld, stelt de organisatie aanvullende entiteitspecifieke informatie op in overeenstemming met de vereisten van ESRS.

Klimaatverandering als niet-materieel onderwerp

ESRS 1.32 gaat ervan uit dat een organisatie het onderwerp klimaatverandering als een materieel onderwerp zal identificeren gezien de grote financiële risico's die organisaties lopen als gevolg van klimaatverandering, en de grote impact die de uitstoot van broeikasgasemissies heeft op mens en milieu. In het onwaarschijnlijke geval dat een organisatie klimaatverandering niet als materieel onderwerp selecteert, neemt de organisatie een toelichting op van de conclusies van de materialiteitsanalyse van klimaatverandering, en een prospectieve (toekomstgerichte) analyse van de omstandigheden waaronder de onderneming in de toekomst wel zou kunnen concluderen dat klimaatverandering een materieel onderwerp is.

Scope van de materialiteitsanalyse bij groepsrapportage

Bij het opstellen van een geconsolideerde rapportage is het essentieel om de reikwijdte van de materialiteitsanalyse op de juiste manier vorm te geven. De organisatie kan kiezen voor twee benaderingen:

1. Een top-down benadering, waarbij de materialiteitsanalyse centraal wordt uitgevoerd voor de gehele groep;
2. Een bottom-up benadering, waarbij elke entiteit binnen de groep zelfstandig haar materialiteitsanalyse uitvoert.

Meer informatie en een voorbeeld van deze aanpak binnen een groepscontext is te vinden in [IG 1: de materialiteitsanalyse \(materiality assessment\)](#) bij FAQ 13 en paragraaf 3.6.3.

Het kan zijn dat de activiteiten of omstandigheden van één of meerdere dochterondernemingen substantieel afwijken van de activiteiten of omstandigheden van de moederonderneming. Bij een top-down benadering dient rekening gehouden te worden met deze verschillen. Deze verschillen kunnen leiden tot aanvullende materiële onderwerpen door de activiteiten of omstandigheden van de dochteronderneming(en). In dat geval zijn deze onderwerpen ook materieel voor de duurzaamheidsverslaggeving van de moedermaatschappij (zie ook ESRS 1 paragraaf 55).

Toelichtingen over de materialiteitsanalyse

Om transparant te maken voor de lezers van het duurzaamheidsverslag hoe de materiële onderwerpen zijn bepaald, vraagt ESRS 2: IRO-1 om de processen te beschrijven die de organisatie heeft gebruikt om de materiële impacts, risico's en kansen in kaart te brengen en te beoordelen welke daarvan materieel zijn. Daarbij rapporteert

de onderneming de volgende informatie (ESRS 2-53):

- Beschrijving van de methodologieën en aannames die zijn toegepast;
- Overzicht van het proces om de impactmaterialiteit te bepalen;
- Overzicht van het proces om de financiële materialiteit te bepalen;
- Beschrijving van het besluitvormingsproces en de daarmee samenhangende interne controleprocedures;
- De manier waarop het materialiteitsanalyseproces is geïntegreerd in het algehele proces voor risicobeheersing en wordt gebruikt in risicomanagement;
- De manier waarop het materialiteitsanalyseproces is geïntegreerd in het algehele managementproces van de organisatie;
- De inputparameters die zijn gebruikt;
- Eventuele wijzigingen ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode.

Presentatie van de materialiteitsanalyse

ESRS schrijft niet voor op welke manier de uitkomst van de materialiteitsanalyse moet worden gerapporteerd. Daarom is de keuze vrij voor organisaties om een inzichtelijk overzicht te rapporteren. Organisaties gebruiken daarbij verschillende vormen die ook in ontwikkeling zijn. Dit gaat van een matrix die gebruikelijk was onder GRI⁴ -rapporterende organisaties (maar met andere assen) tot alleen een tekstuele toelichting op de uitkomst of alleen de ESRS content index.

Ahold Delhaize kiest er in het Ahold Delhaize Annual Report 2024 voor om per onderwerp toe te lichten wat de uitkomst is van de materialiteitsanalyse zonder het in een grafiek te plotten:

Growing Together strategy	Descriptions and definition of material sustainability matter / impact, risk and opportunity	IRO	Value chain	Time horizon	Main SDG related to this topic
Environmental: Nature continued					
Healthy communities & planet 	Water and marine resources: Water: Understanding and managing impacts, dependencies and risks linked to freshwater withdrawals and consumption in our upstream value chains. Focused on water use in cultivation, production and processing of commodities and products sold by Ahold Delhaize and its brands Marine resources: Understanding and managing impacts, dependencies and risks linked to the harvesting of seafood from both wild catch and aquaculture operations in our upstream value chains				
	Water consumption and withdrawal: Impact on the local environment and water availability/supply through withdrawal and consumption of the water associated with producing products sold by Ahold Delhaize brands	–	← ○ →	S M L	
	Water consumption and withdrawal: Decreasing water availability in production areas could result in higher prices, broader quality and availability challenges. Reputational risks linked to sourcing water-thirsty crops from water-stressed areas, especially where there is community impact. Increased regulation and policy relating to water use could result in increased cost of compliance for suppliers.	!	← ○ →	S M L	
	Extraction and use of marine resources: Impact on marine ecosystems through the extraction and disturbance of marine resources (e.g., sourcing of seafood, bycatch and overfishing) for the production and sale of products by Ahold Delhaize brands	–	← ○ →	S M L	
	Extraction and use of marine resources: Degradation of marine ecosystems and fish stocks could result in increased prices, reduced availability and assortment. Increased policies and regulations on sourcing marine products could bring increased costs and liabilities for Ahold Delhaize and its supply chain. There are also potential reputational risks stemming from the sale of seafood while the marine environment is in decline.	!	← ○ →	S M L	
	Biodiversity and ecosystems: Understanding and managing the business's impacts on biodiversity and ecosystems in upstream value chains as well as the related risks. Includes consideration and mitigation of the business's contribution to relevant material drivers of biodiversity loss, including climate change, pollution, ecosystem conversion, land degradation and direct exploitation through seafood sourcing				

In het **jaarverslag 2024** (p. 63) rapporteert KPN over de belangrijkste stappen die zij hebben gezet om de impact materialiteit en financiële materialiteit te bepalen.

Main steps for the impact materiality assessment

1. Preparing long-list of possible material sustainability matters based on the list of sustainability matters from ESRS 1 and additional entity specific topics
2. Determining medium-list of possible material sustainability matters for KPN and scoring methodology
3. Determining stakeholder representatives within KPN
4. Scoring all possible material sustainability matters by assessment of the materiality of actual and potential impacts and determination of the material matters
5. Carrying out desk research on outcomes by project team and CSRD Steering Committee
6. Determining thresholds for impact materiality by CSRD Steering Committee
7. Validating impact materiality outcomes by ESG Board
8. Validating impact materiality outcomes by CSRD Steering Committee
9. Approving DMA by Board of Management
10. Sharing and discussion of outcomes with the Audit Committee and Supervisory Board

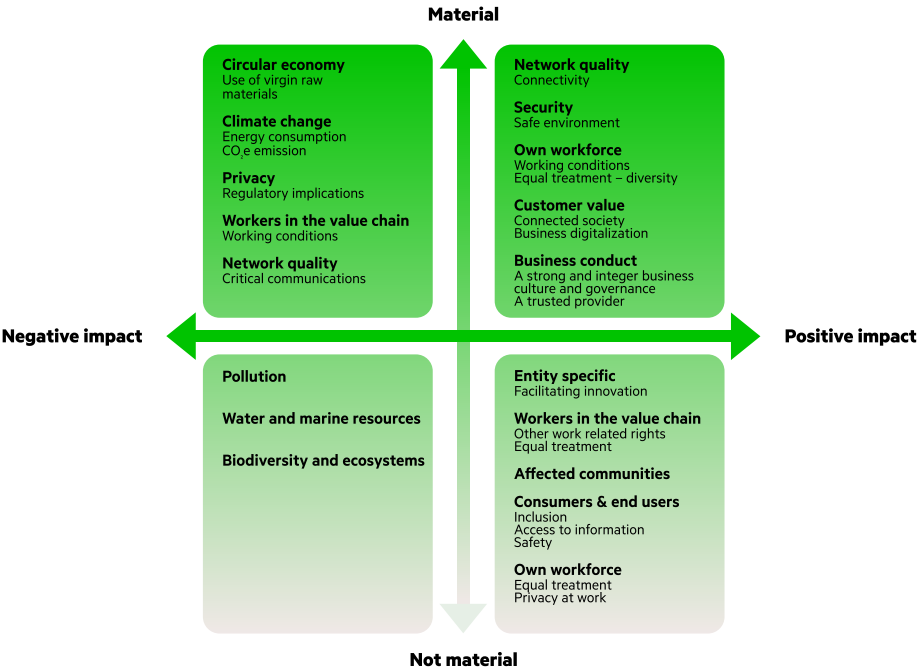
Main steps for the financial materiality assessment

1. Leveraging the output and methodology of the risk assessment on the strategic plan
2. Brainstorming with CFO team on ESG risks that negatively impact KPN's value and ESG opportunities that positively impact KPN's value
3. Calculating the impact of all scenarios on KPN's equity value using an internally developed model
4. Plotting all scenarios on a heat map based on likelihood and impact
5. Validating the heat map and determining threshold financial materiality with CFO team
6. Validating financial materiality outcomes by ESG Board
7. Validating financial materiality outcomes by CSRD Steering Committee
8. Approving DMA by Board of Management
9. Sharing and discussion of outcomes with the Audit Committee and Supervisory Board

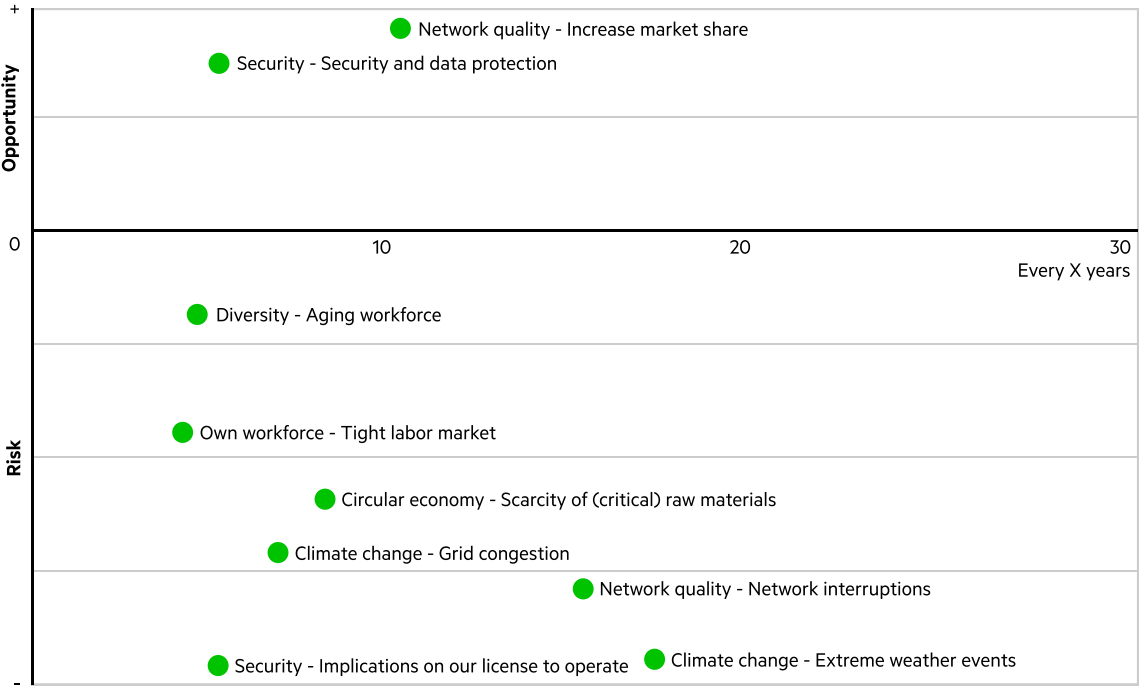
⁴ De GRI Sustainability Reporting Standards zijn standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving opgesteld door het Global Reporting Initiative. De meeste Europese organisaties gebruiken voor de invoering van ESRS de GRI Standards bij het opstellen van duurzaamheids-verslaggeving. GRI standaard GRI 3 Material topics bevatte tot 2021 een voorbeeld van een materialiteitsmatrix. In de in 2021 herziene standaard GRI 3 is dit voorbeeld al vervallen.

KPN heeft de materiële thema's gesplitst inzichtelijk gemaakt, apart voor impact materialiteit en financiële materialiteit.

Outcome of impact materiality assessment

Outcome of financial materiality assessment

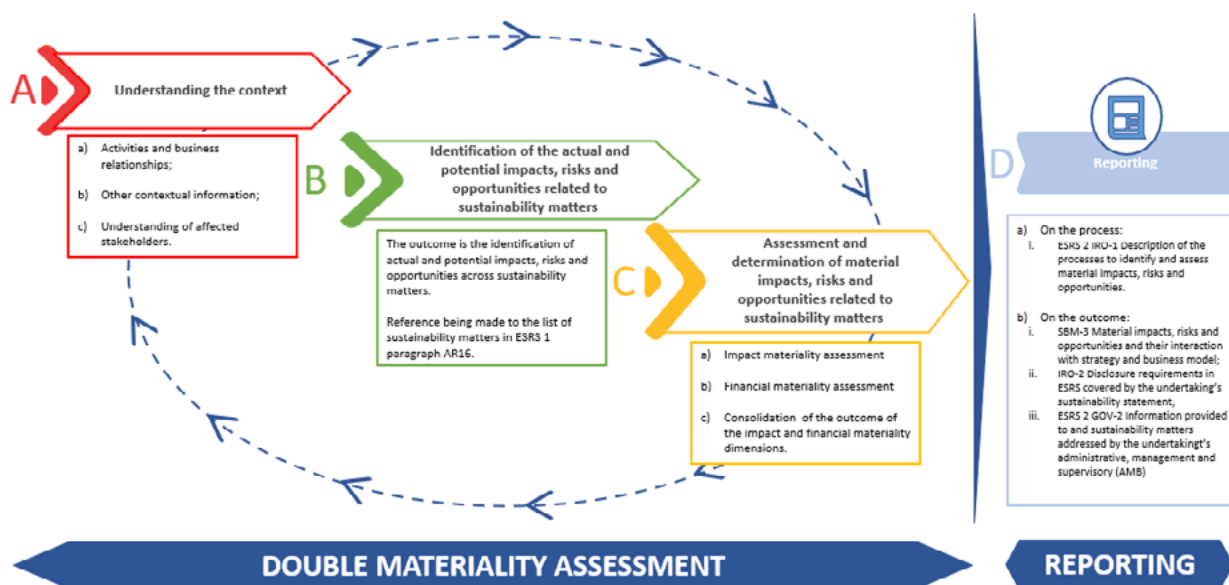
Örsted kiest ervoor om de materialiteit wel visueel weer te geven in een materialiteitsmatrix. Zij zetten de financiële materialiteit af tegen de impact materialiteit. Zo is voor elk onderwerp in één oogopslag duidelijk waarom een onderwerp materieel is.

Bron: Örsted Annual Report 2024

Het stappenplan materialiteitsanalyse van NBA en van EFRAG

Op pagina 9 begint het stappenplan materialiteitsanalyse van de NBA. EFRAG heeft in [IG 1: de materialiteitsanalyse \(materiality assessment\)](#) ook een stappenplan opgenomen waarin de materialiteitsanalyse onderverdeeld is in drie stappen. Bij de NBA zijn stappen A en B verder uitgesplitst en is een extra stap toegevoegd om de dubbele materialiteitsanalyse ook strategisch in te zetten om de weerbaarheid van de organisatie te vergroten.

Figuur 6: stappenplan volgens EFRAG, met als eerste stap 'Begrijpen van de context'

Bij de NBA zijn stappen A en B verder uitgesplitst en is een extra stap toegevoegd om de dubbele materialiteitsanalyse ook strategisch in te zetten om de weerbaarheid van de organisatie te vergroten. De aansluiting tussen beide is als volgt:

EFRAG	NBA
	Stap 0 - Planning, rapportage en audit trail
A. Understanding the context	Stap 1 - Vaststellen van de waardecreatie van de eigen organisatie en inzicht in de keten
A Understanding the context	Stap 2 - Identificeren van de stakeholders
B. Identification of the actual and potential impacts, risks and opportunities related to sustainability matters	Stap 3 - Opstellen van de longlist van mogelijke materiële onderwerpen
B. Identification of the actual and potential impacts, risks and opportunities related to sustainability matters	Stap 4 - Formuleren van de impact, risico's en kansen t.a.v. de longlist (trechters van de longlist)
C. Assessment and determination of material impacts, risks and opportunities related to sustainability matters	Stap 5 - Prioritering via kwalitatieve inschatting van de materiële topics op basis van impact materialiteit en financiële materialiteit
	Stap 6 - Strategische implementatie van de materiële onderwerpen

Verder lezen: publicaties AFM

De Autoriteit Financiële Markten geeft op basis van eigen onderzoek "[Tien navigatiepunten voor goede toepassing CSRD](#)" en het onderzoek "[De onderneming en haar plek in de wereld: 3 focuspunten voor CSRD](#)" een aantal navigatie- en focuspunten voor de dubbele materialiteitsanalyse.

Bijlage 1:

Modellen en voorbeeldvragen over waardecreatie

Hieronder zijn een tabel met voorbeeldvragen en modellen opgenomen om het uitwerken van het waardecreatie-model te vergemakkelijken.

Organisatieprofiel en ondersteunende vragen

Om tot een grondige waardecreatie- en materialiteitsanalyse te komen, is een diepgaand inzicht in het bedrijfsmodel van de organisatie vereist. Dit inzicht biedt belangrijke input voor zowel de materialiteitsanalyse als de assurance-werkzaamheden van de accountant. De onderstaande vragen kunnen helpen om het bedrijfsmodel beter te begrijpen. Deze vragen zijn niet limitatief en kunnen afhankelijk van de organisatie en sector worden aangepast:

Onderwerpen	Vragen/acties
Bedrijfsactiviteiten (verkrijg inzicht in de activiteiten die de organisatie onderneemt -, en daarmee de opbrengststromen alsmede de scope van het CSRD rapport)	- Welke klantgroepen worden bediend? - Welke activiteiten onderneemt de organisatie? - Welke producten/diensten biedt de organisatie aan? - In welke geografische locaties voert de organisatie deze activiteiten uit? - Welke business lines onderscheidt de organisatie? - In welke sector(en) opereert de organisatie? - Welke distributiekkanalen worden gebruikt om de activiteiten te ondernemen? - Wat is de strategie van de organisaties? - Welke informatie wordt er verstrekt aan de investeerders? - Welk relevant juridisch en regelgevend landschap kent de organisatie? - Voer een mediacheck uit op mediaberichten, analyses van soortgelijke organisaties, bestaande sectorspecifieke benchmarks en andere publicaties over algemene duurzaamheidstrends en wetenschappelijke artikelen
Waardeketen (verkrijg inzicht in de waardeketen om upstream en downstream stakeholders te kunnen identificeren)	- Kwalitatieve indicatoren: - Van welke ketenpartners is de organisatie afhankelijk (upstream en downstream)? - Zijn er alternatieven beschikbaar voor leveranciers? - Welke samenwerkingen in de keten zijn van belang? - Waar zijn de ketenpartners gesitueerd? - Hebben leveranciers of afnemers specifieke wensen/eisen op het gebied van ESG?

	- Kwantitatieve indicatoren: - Wie zijn de grootste leveranciers en afnemers van de organisatie? - Wat zijn de grootste bronnen waarvan de organisatie afhankelijk is?
Financiële informatie (verkrijg inzicht in de winstgevendheid (volhoudbaarheid) door kennis te nemen van de meerjarenplannen)	- Welke financiële risico's loopt de organisatie? - Welke investeringen staan gepland? - Welke investeringen zijn als gevolg van verduurzaming benodigd? - Is het businessmodel van de organisatie nog volhoudbaar? - Worden activiteiten gestopt als gevolg van ESG wetgeving? - Worden nieuwe activiteiten gestart?
Governance en cultuur-aspecten (verkrijg inzicht in de governance structuur ten einde een antwoord te formuleren op de vraag: hoe beïnvloeden cultuur, waarden en normen de ontwikkeling en implementatie van ESG initiatieven in de organisatie?)	- Wie is verantwoordelijk voor het ESG beleid? - Hoe wordt het ESG beleid van de organisatie uitgedragen (intern en extern)? - Is er beleid rondom het melden van misstanden? - Hoe wordt omgegaan met de ketenpartners, is hiervoor beleid of bijv. een code of conduct?
Concurrentie (doel is om inzicht te krijgen in de marktpositie en de belangrijkste concurrenten)	- Welke concurrenten heeft de organisatie? - Is er potentiële uitbreiding van het marktaandeel aanwezig? - Welke rol speelt ESG in de markt? - Wat doen concurrenten op het gebied van ESG?
Inputs (zes kapitalen uit het IIRC model uitwerken om inzicht te krijgen in de risico's en en kansen)	- Hoe worden de zes kapitalen ingezet binnen de organisatie? - Welke afhankelijkheden kent de organisatie ten aanzien van deze 6 kapitalen? - Welke kansen liggen er voor de organisatie ten aanzien van deze 6 kapitalen?
Outputs (zes kapitalen uit het IIRC model uitwerken om inzicht te krijgen in de afvalstromen, en overige uitkomsten uit het bedrijfsproces)	- Welke afvalstromen en andere uitstoot heeft de organisatie uit haar activiteiten? - Welke risico's hangen samen met deze afvalstromen en uitstoot? - Wat zijn de financiële resultaten uit de activiteiten? - In hoeverre liggen de outputs in lijn met de doelstellingen van de organisatie?
Toekomstige strategie (duurzaamheidsstrategie van de organisatie richting 2050)	- Welke doelstellingen heeft de organisatie op het gebied van ESG (korte, middellange en langetermijn?) - Welke transitie dient de organisatie door te maken? - Welke invloed hebben de doelstellingen op de in- en outputs zoals hiervoor benoemd?

Business model Canvas

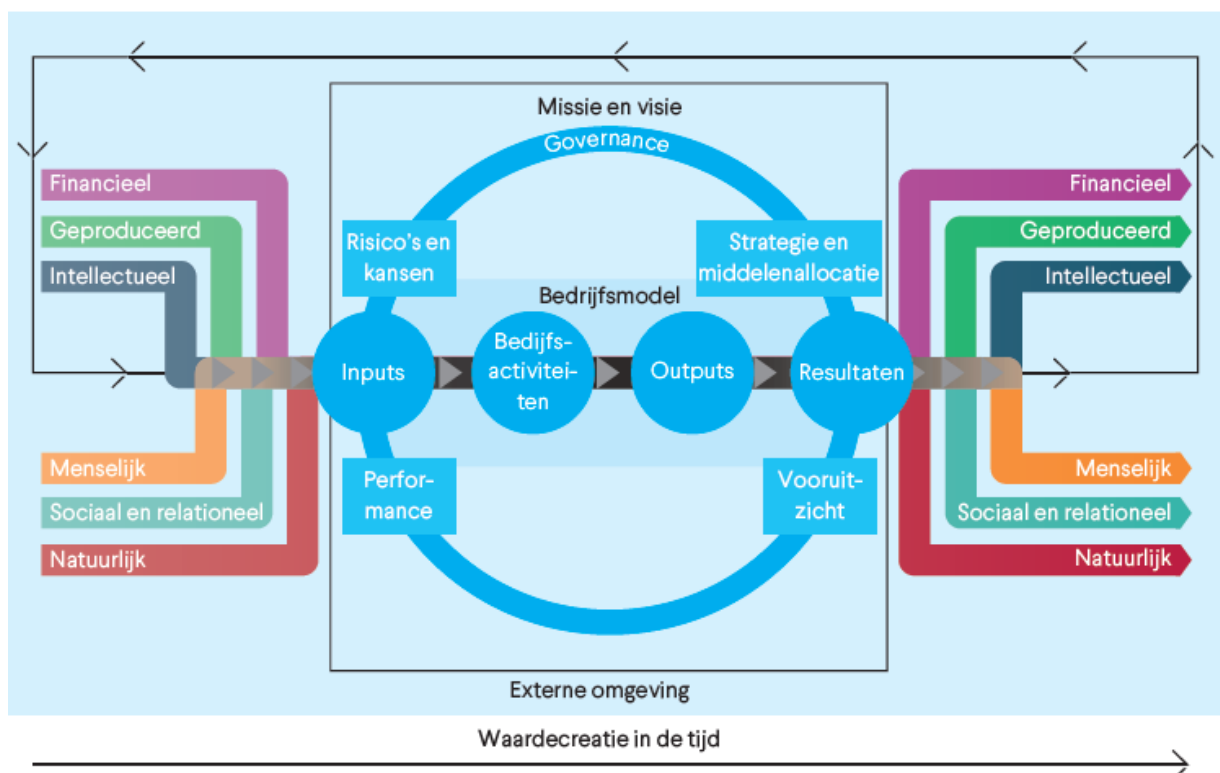
Een ander hulpmiddel dat kan ondersteunen bij het in kaart brengen van de waardecreatie is het Business Model Canvas (BMC). Dit model helpt bij het visualiseren van belangrijke onderdelen van de bedrijfsvoering en biedt inzicht in wat er in de waardeketen speelt.

Een variant van het BMC die extra aandacht besteedt aan ESG onderwerpen is het [Triple Layered Business Model Canvas](#), dat naast de traditionele bedrijfsaspecten ook maatschappelijke en milieuaspecten integreert. Dit model kan het beste worden ingezet als de eenmaal de ESG onderwerpen duidelijk zijn, zodat de strategie ten aanzien van de specifieke ESG onderwerpen verder uitgewerkt kan worden. Het voegt aan het traditionele canvas twee lagen toe die de impact van het businessmodel op sociaal en milieugebied adresseren. Dit maakt het een waardevol hulpmiddel om te analyseren hoe ESG-onderwerpen geïntegreerd kunnen worden in de bedrijfsvoering.

Daarnaast ondersteunt het BMC bij het verkrijgen van een overzicht van de risico's en kansen die voortvloeien uit de huidige bedrijfsvoering.

Six capitals model <IR>

Het International Integrated <IR> Framework van de International Integrated Reporting Council (IIRC, nu als Integrated Reporting and Connectivity Council onderdeel van de IFRS Foundation) biedt een veelgebruikt waardecreatiemodel om de inzet en invloed van de verschillende kapitalen (financieel, geproduceerd, intellectueel, menselijk, sociaal en natuurlijk) te analyseren ([Integrated Reporting <IR> Framework](#)). Dit model helpt organisaties bij het in kaart brengen van hun waardecreatieproces en geeft inzicht in de input, output, en uitkomsten (outcomes) van hun activiteiten. Hieronder is een voorbeeld opgenomen van dit waardecreatiemodel. Veelal wordt dit model gebruikt als een hulpmiddel om na te gaan of geen E, S en G-onderwerpen zijn vergeten in het identificeren van de langetermijn waardecreatie.

Figuur 7 Waardecreatiemodel van het <IR> Framework.

Door de input, output en uitkomsten te analyseren, kunnen organisaties de impact, risico's en kansen van hun activiteiten zowel binnen hun eigen bedrijfsvoering als in de bredere waardeketen in kaart brengen. Dit model biedt een raamwerk voor het identificeren van materiële onderwerpen die opgenomen zouden kunnen worden in het duurzaamheidsverslag.

Daarnaast helpt het inzicht in de zes kapitalen (financieel, geproduceerd, intellectueel, menselijk, sociaal en natuurlijk) bij het leggen van de basis voor de stakeholderdialoog. Het model maakt duidelijk welke partijen – zoals leveranciers, financiers, klanten en andere belanghebbenden – betrokken zijn bij de waardecreatie van de organisatie en dus relevant zijn voor de dubbele materialiteitsanalyse.

Tot slot biedt het waardecreatiemodel ook een basis voor de toekomstgerichte strategie van de organisatie. Door een gedetailleerd inzicht te verkrijgen in de huidige input en output, kan de organisatie een vooruitblik maken op toekomstige risico's en kansen in de context van duurzaamheidsdoelstellingen.

Bijlage 2:

Long list van mogelijke materiële onderwerpen

Milieugerelateerde onderwerpen 1/2

Klimaatverandering	Vervuiling	Water en mariene hulpbronnen
☐ Energieverbruik ☐ Broeikasgasemissies ☐ Tegengaan van klimaatverandering (mitigatie) ☐ Reductiepad naar nul emissies (transitieplan) ☐ Aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie)	☐ Luchtvervuiling ☐ Watervervuiling ☐ Bodemvervuiling ☐ Verontreiniging levende organismen en voedselbronnen ☐ Gebruik van (zeer) zorgwekkende stoffen (waaronder <i>novel entities</i>) ☐ Microplastics ☐ Aërosolen in de atmosfeer ☐ Invloed op stikstofkringloop ☐ Invloed op fosforkringloop ☐ Invloed op gat in de ozonlaag	☐ Waterschaarste ☐ Waterkwaliteit ☐ Wateronttrekking ☐ Waterverbruik ☐ Waterlozing in grondwater, oppervlaktewater en oceanen ☐ Ontginning en gebruik mariene bronnen ☐ Oceaanverzuring
   	 	

Milieugerelateerde onderwerpen 2/2

Biodiversiteitsverlies

- ☐ Landgebruik en omzetting
- ☐ Directe exploitatie
- ☐ Invasieve exoten
- ☐ Impact op omvang soortenpopulatie
- ☐ Uitsterving van soorten
- ☐ Landdegradatie
- ☐ Verwoestijning
- ☐ Bodemafdekking
- ☐ Impact op ecosystemendiensten

Materiaalgebruik en circulaire economie

- ☐ Materiaalinstromen inclusief materiaalgebruik
- ☐ Gebruik van zeldzame materialen en producten
- ☐ Materiaaluitstroom m.b.t. producten en diensten
- ☐ Afval(stoffen)

Groen gemarkeerd zijn onderwerpen gebaseerd op een van de planetaire grenzen.

Sociaalgerelateerde onderwerpen 1/3

Werkomstandigheden

- ☐ Baanzekerheid
- ☐ Werktijden

Gezondheid en welzijn medewerkers

- ☐ Werk-privé balans
- ☐ Veiligheid en gezondheid

Gelijke behandeling voor iedereen

- ☐ Gendergelijkheid en gelijke beloning bij gelijkwaardig werk
- ☐ Opleiding en ontwikkeling vaardigheden
- ☐ Werkgelegenheid voor en inclusie van mensen met een beperking
- ☐ Geweld en intimidatie op de werkvloer
- ☐ Diversiteit

Eerlijke beloning

- ☐ Leefbaar loon
- ☐ Gelijke beloning bij gelijkwaardig werk
- ☐ Inkomensongelijkheid

Sociaalgerelateerde onderwerpen 2/3

Werkgerelateerde rechten	Vrije arbeid	Getroffen gemeenschappen
☐ Adequate huisvesting ☐ Privacy ☐ Schoon water en sanitair ☐ Sociale dialoog ☐ Vrijheid op associatie, het recht op vereniging van medewerkers ☐ Recht op collectieve onderhandelingen	☐ Kinderarbeid ☐ Gedwongen arbeid	☐ Adequate huisvesting ☐ Voldoende voedsel ☐ Schoon water en sanitair ☐ Landgerelateerde impacts ☐ Veiligheid ☐ Vrijheid van meningsuiting ☐ Vrijheid van vereniging ☐ Impact op de verdediging van mensenrechten
   	Rechten van inheemse bevolking ☐ Vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming ☐ Zelfbeschikking ☐ Culturele rechten	
	  	

Sociaalgerelateerde onderwerpen 3/3

Recht op informatie consumenten / eindgebruikers	Persoonlijke veiligheid voor consumenten / eindgebruikers	Sociale inclusie van consumenten / eindgebruikers
☐ Privacy ☐ Vrijheid van meningsuiting ☐ Toegang tot (kwalitatieve) informatie	☐ Gezondheid en veiligheid ☐ Veiligheid van personen ☐ Bescherming van kinderen	☐ Geen discriminatie ☐ Toegang tot producten en diensten ☐ Maatschappelijk verantwoorde marketingpraktijken
  	 	

Governance gerelateerde onderwerpen

Gezonde bedrijfscultuur

- ☐ Bedrijfscultuur
- ☐ Bescherming van klokkenluiders

Opdrachtgeverschap

- ☐ Relatiebeheer met leveranciers
- ☐ Betalingspraktijken

Corruptie en omkoping

- ☐ Preventie en opsporing inclusief opleiding
- ☐ Incidenten

Dierenwelzijn

- ☐ Dierenwelzijn

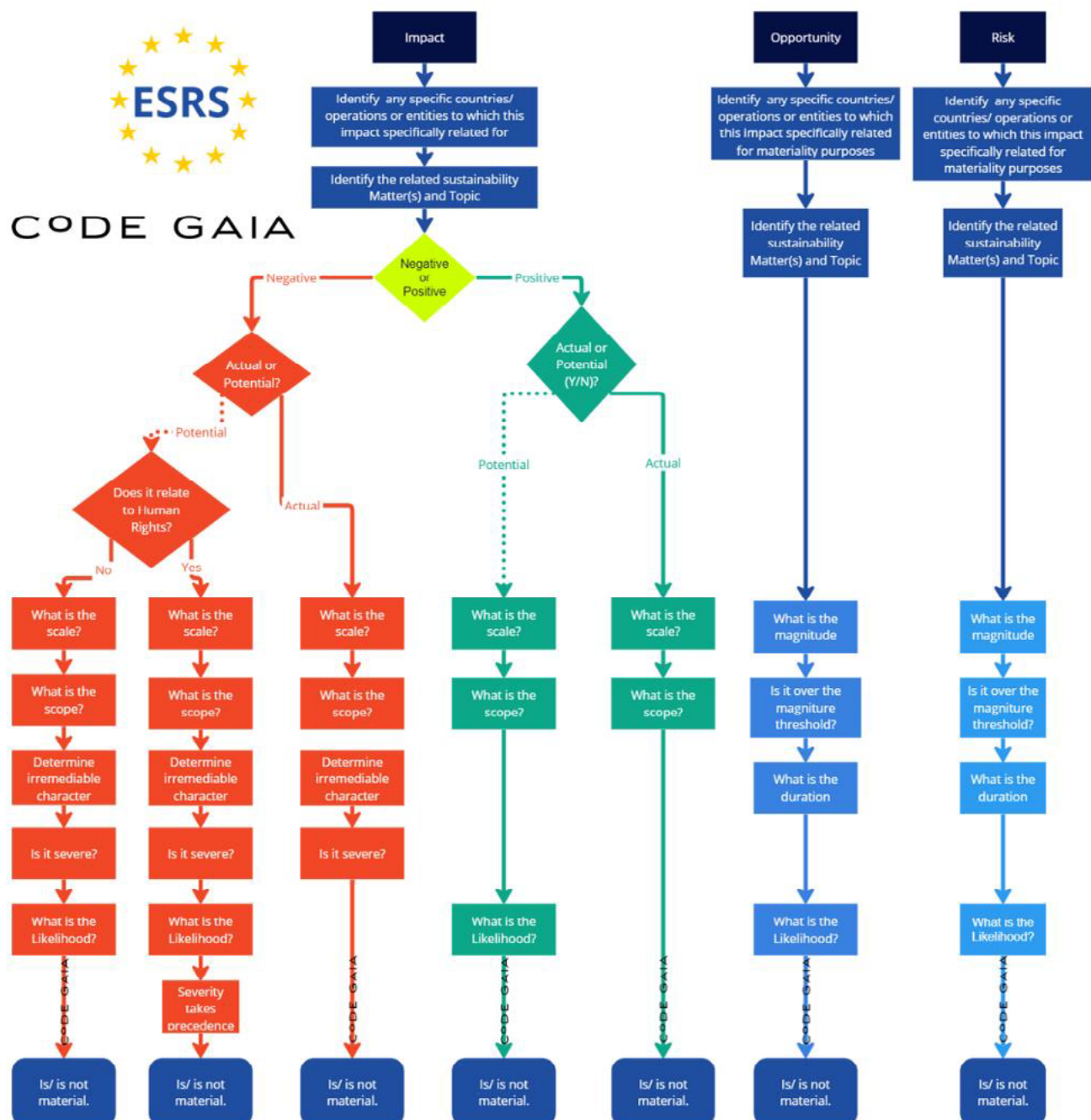
Beïnvloeding

- ☐ Politieke engagement
- ☐ Lobby

Bijlage 3:

Model voor prioritering van impacts

Bijlage 4:

Stap 5a en 5b:

Kwantitatieve toetsing en weergave

De volgende stappen zijn optioneel aangezien de ESRS geen verplichting oplegt om de materialiteitsanalyse kwantitatief uit te voeren of visueel te presenteren. Dit was tot nu toe gebruikelijk in vrijwillige duurzaamheidsverslaggeving op basis van de GRI-standaarden of andere standaarden. Organisaties kunnen ervoor kiezen om deze stappen toe te passen als zij dit zinvol achten.

Stap 5a

Kwantitatieve toetsing voor zowel voor de impact als de financiële materialiteit.

Hoewel niet verplicht, kan de organisatie ervoor kiezen om de kwalitatieve risico's kwantitatief te maken om deze gemakkelijker visueel te presenteren, bijvoorbeeld in een scatterplot. Dit is niet vereist door de ESRS, maar kan nuttig zijn voor het nauwkeurig en visueel interpreteren van risico's. Ook maakt deze kwantificering de prioritering van onderwerpen makkelijker.

In deze stap worden de kwalitatieve risico's omgezet naar kwantitatieve eenheden. De volgende schaal kan als voorbeeld worden gehanteerd, maar aanpassing van de getallen is mogelijk zolang dit consistent in de methode wordt toegepast:

Laag = 1
Beneden gemiddeld = 2
Middel = 3
Boven gemiddeld = 4
Hoog = 5

Voor de impact materialiteit wordt de volgende formule gehanteerd om de risico's kwantitatief te maken:

$(\text{schaal} + \text{scope} + \text{herstelbaarheid})/3 \times \text{waarschijnlijkheid}$.

Voor de financiële materialiteit wordt de volgende formule gehanteerd om de risico's kwantitatief te maken:

$\text{Omvang} \times \text{waarschijnlijkheid}$.

Stap 5b

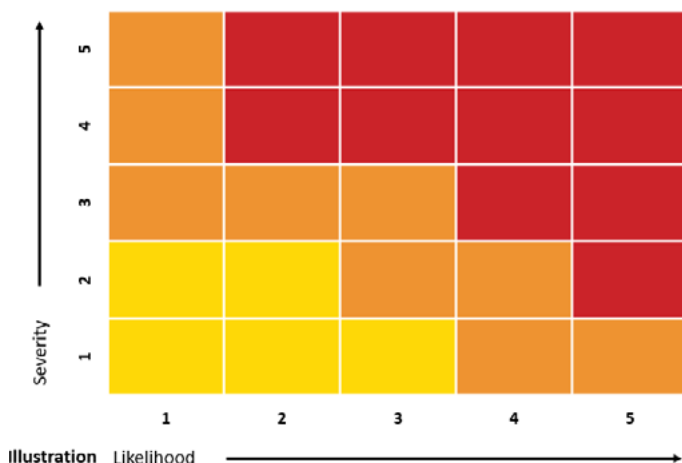
Visuele weergave van de dubbele materialiteit

De ESRS schrijft niet voor hoe de uitkomsten van de dubbele materialiteitsanalyse moeten worden gepresenteerd in de duurzaamheidsrapportage. Een visuele weergave, zoals een materialiteitsmatrix, is daarom niet verplicht. Toch kiezen veel organisaties ervoor om hun materiële onderwerpen visueel te presenteren om de interpretatie te vergemakkelijken.

Een veelgebruikte methode van de GRI Standards is de materialiteitsmatrix, waarin onderwerpen worden weergegeven in een scatterplot. Een andere manier om de dubbele materialiteit weer te geven betreft een tabel waarin de thema's en onderwerpen worden toegelicht. Een combinatie van een matrix en tabel met verdere toelichting behoort ook tot de mogelijkheden.

Ook is het mogelijk om de onderwerpen visueel weer te geven, waarbij gedacht kan worden aan grootte van vormen om het relatieve belang van het onderwerp inzichtelijk te maken. Een andere veelvoorkomende weergave is werken met vormpjes of kleuren om de indeling van E/S/G onderwerpen duidelijk te maken in een matrix.

Voorbeelden bij stap 5b

Bron: EFRAG Materiality Assessment Implementation Guidance), EFRAG IG 1

Figure 4: Graphical representation of impact severity for actual impacts in columnar format

Please note that the graphical representation in this figure serves only as illustration of a possible approach to visualisation of the conclusions of assessment of impact materiality criteria. ESRS 2 IRO-1 also requires the undertaking to explain how it determined the materiality of the impact, including the qualitative and quantitative thresholds used.

Illustration	Severity assessment			Is the impact assessed as material?
	Scale	Scope	Irremediability	
Negative impact				
Impact 1	Low	Medium	High	No
Impact 2	Low	High	Low	Yes
Impact 3	Medium	Low	Medium	Yes
...				
Impact N	High	Low	Medium	Yes
Colour coding:				
Low	Medium		High	

Bron: EFRAG Materiality Assessment Implementation Guidance), EFRAG IG 1

Assessment scale for impacts, risks and opportunities

Likelihood	Very likely	In the next year	5	5	10	15	20	25
	Likely	In the next three years	4	4	8	12	16	20
	Possible	In the next six years	3	3	6	9	12	15
	Unlikely	In the next ten years	2	2	4	6	8	10
	Very unlikely	Unlikely in the next ten years	1	1	2	3	4	5
			1	2	3	4	5	
Financial impact			Very limited	Limited	Moderate	Significant	Very significant	
Reputation			Local mention, quickly forgotten	Local harm to reputation, impact on local operations	Short-term national concern, long-term impact on reputation	Long-term national concern, significant change in market share, significant operations restricted	Long-term national concern, decisive change in market share	
Impact on the wellbeing of society, nature and other stakeholders			Very limited impact on individuals and/or the local environment	Limited impact on a group of people and/or the regional environment	Moderate short-term impact on society and/or the environment	Significant short-term impact on society and/or the environment	Severe long-term impact on society and/or the environment	
			Impact					

Bron: *Metsa Group Annual Review 2024*

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

T 088 4960 301
E nba@nba.nl
I www.nba.nl